

Vissa åtgärder mot illegala vapen

Sammanfattning

I betänkandet behandlar utskottet regeringens proposition 2011/12:109 Vissa åtgärder mot illegala vapen, fyra följdmotioner (med sammanlagt 18 yrkanden) som har väckts med anledning av propositionen och 20 motionsyrkanden från den allmänna motionstiden 2011. Utskottet behandlar också i detta ärende tre yrkanden från en följdmotion till regeringens skrivelse 2011/12:73 Ansvar och engagemang – en nationell strategi mot terrorism.

I propositionen föreslår regeringen att reglerna om grovt vapenbrott förtydligas genom att det i lagtexten uttryckligen anges vilka omständigheter som särskilt ska beaktas vid bedömning av om ett vapenbrott är grovt.

Regeringen föreslår också två nya straffbestämmelser. Den ena bestämmelsen innebär att det blir straffbart att inte anmäla införsel av vapen och ammunition från ett annat EU-land till Tullverket. Genom den andra bestämmelsen blir det straffbart att förvara vapen åt någon annan utan att det finns föreskrivet tillstånd till förvaringen.

Regeringen föreslår vidare att kraven på vapenhandlare skärps i vissa avseenden, att skyldigheten för läkare att anmäla patienter som är olämpliga att ha vapen utvidgas och att även tillståndsbeviset ska omhändertas i samband med att ett vapen tas om hand.

Lagstiftningen föreslås träda i kraft den 1 juli 2012.

Utskottet föreslår att riksdagen antar regeringens lagförslag och avslår samtliga motionsyrkanden.

I betänkandet finns 22 reservationer (S, MP, SD, V) och ett särskilt yttrande (S).

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	4
Redogörelse för ärendet	9
Ärendet och dess beredning	9
Propositionens huvudsakliga innehåll	9
Utskottets överväganden	11
Ändring av straffbestämmelsen om grovt vapenbrott	11
Vissa övriga frågor om vapenbrott	18
Förvaring av skjutvapen åt någon annan	19
Anmälningsskyldighet vid införsel av vapen	22
Regeringens övriga lagförslag	25
Vapenamnesti	27
Tullverkets arbete mot vapensmuggling	28
Vapensmuggling och redovisning av vapenbrott	30
Polisens tillståndsgivning till vapeninnehav	32
Övriga vapenfrågor	35
Reservationer	41
1. Regeringens förslag om förtydligande av bestämmelsen om grovt vapenbrott, punkt 1 (SD)	41
2. Utvärdering av ändringen av bestämmelsen om grovt vapenbrott, punkt 2 (S)	41
3. Skärpta straff för vapenbrott, punkt 3 (S)	42
4. Skärpta straff för vapenbrott, punkt 3 (SD)	43
5. Skärpta straff för vapenbrott, punkt 3 (V)	44
6. Kriminalisering av förberedelse till vapenbrott, punkt 4 (S)	45
7. Hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation vid misstanke om grovt vapenbrott, punkt 5 (S)	45
8. Utvärdering av bestämmelsen om straffansvar för den som utan tillstånd förvarar skjutvapen åt någon annan, punkt 7 (S)	46
9. Regeringens förslag om att införa straffansvar för underlåtenhet att anmäla införsel av vapen, punkt 8 (SD)	46
10. Regeringens förslag om att införa straffansvar för underlåtenhet att anmäla införsel av vapen, punkt 8 (V)	47
11. Vapenamnesti, punkt 10 (S, MP, V)	48
12. Handlingsplan för att minska vapensmugglingen, punkt 11 (S, MP, V)	48
13. Statistik över insmugglade vapen och ammunition, punkt 12 (S, MP, V)	49
14. Prioritering av arbetet mot vapensmuggling, punkt 13 (S, MP, V)	49
15. Skärpta straff för vapensmuggling, punkt 14 (MP)	50
16. Redovisning från Rikspolisstyrelsen om vapenbrott m.m., punkt 15 (MP, V)	51
17. Handläggningstider i ärenden om tillstånd till vapeninnehav, punkt 16 (S, V)	51

18. Tillståndsgivning till vapeninnehav av lokal polismyndighet, punkt 17 (V)	52
19. Definitioner av olika slags vapen, punkt 18 (V)	52
20. Skärpta regler om vapenmagasin, punkt 19 (V)	52
21. Krav på att vapen ska vara intakta, punkt 22 (V)	53
22. Halvautomatiska kulvapen vid jakt, punkt 23 (V)	53
Särskilt yttrande	55
Regeringens förslag om att införa straffansvar för den som utan tillstånd förvarar skjutvapen åt någon annan, punkt 6 (S)	55
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	56
Propositionen	56
Följdmotionerna	56
Motion väckt med anledning av skrivelse 2011/12:73	58
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2011	58
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	61
<i>Bilaga 3</i>	
Skatteutskottets yttrande	68

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Regeringens förslag om förtydligande av bestämmelsen om grovt vapenbrott

Riksdagen antar 9 kap. 1 § regeringens förslag till lag om ändring i vapenlagen (1996:67).

Därmed bifaller riksdagen proposition 2011/12:109 punkt 1 i denna del och avslår motion

2011/12:Ju12 av Kent Ekeröth (SD) yrkande 1.

Reservation 1 (SD)

2. Utvärdering av ändringen av bestämmelsen om grovt vapenbrott

Riksdagen avslår motion

2011/12:Ju15 av Morgan Johansson m.fl. (S) yrkande 5 i denna del.

Reservation 2 (S)

3. Skärpta straff för vapenbrott

Riksdagen avslår motionerna

2011/12:Ju11 av Morgan Johansson m.fl. (S) yrkande 5,

2011/12:Ju12 av Kent Ekeröth (SD) yrkande 2,

2011/12:Ju14 av Lena Olsson m.fl. (V) yrkande 1,

2011/12:Ju15 av Morgan Johansson m.fl. (S) yrkande 1,

2011/12:Ju203 av Hans Hoff (S),

2011/12:Ju271 av Mikael Cederbratt (M),

2011/12:Ju282 av Gunilla Carlsson i Hisings Backa (S) i denna del,

2011/12:Ju316 av Metin Ataseven (M),

2011/12:Ju358 av Allan Widman (FP) i denna del,

2011/12:Ju359 av Morgan Johansson m.fl. (S) yrkande 2 i denna del och

2011/12:Ju404 av Thomas Finnborg och Ann-Charlotte Hammar Johansson (båda M).

Reservation 3 (S)

Reservation 4 (SD)

Reservation 5 (V)

4. Kriminalisering av förberedelse till vapenbrott

Riksdagen avslår motion

2011/12:Ju359 av Morgan Johansson m.fl. (S) yrkande 4.

Reservation 6 (S)

5. Hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation vid misstanke om grovt vapenbrott

Riksdagen avslår motionerna

2011/12:Ju11 av Morgan Johansson m.fl. (S) yrkande 6,
2011/12:Ju15 av Morgan Johansson m.fl. (S) yrkande 2,
2011/12:Ju358 av Allan Widman (FP) i denna del och
2011/12:Ju359 av Morgan Johansson m.fl. (S) yrkande 2 i denna del.

Reservation 7 (S)

6. Regeringens förslag om att införa straffansvar för den som utan tillstånd förvarar skjutvapen åt någon annan

Riksdagen antar 9 kap. 2 § första stycket i) och tredje stycket regeringens förslag till lag om ändring i vapenlagen (1996:67).

Därmed bifaller riksdagen proposition 2011/12:109 punkt 1 i denna del och avslår motionerna

2011/12:Ju282 av Gunilla Carlsson i Hisings Backa (S) i denna del och

2011/12:Ju359 av Morgan Johansson m.fl. (S) yrkande 3.

7. Utvärdering av bestämmelsen om straffansvar för den som utan tillstånd förvarar skjutvapen åt någon annan

Riksdagen avslår motion

2011/12:Ju15 av Morgan Johansson m.fl. (S) yrkande 5 i denna del.

Reservation 8 (S)

8. Regeringens förslag om att införa straffansvar för underlåtenhet att anmäla införsel av vapen

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1996:701) om Tullverkets befogenheter vid Sveriges gräns mot ett annat land inom Europeiska unionen.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2011/12:109 punkt 2 och avslår motionerna

2011/12:Ju12 av Kent Ekeröth (SD) yrkande 3 och

2011/12:Ju14 av Lena Olsson m.fl. (V) yrkande 3.

Reservation 9 (SD)

Reservation 10 (V)

9. Regeringens övriga lagförslag

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i vapenlagen (1996:67) i den mån lagförslagen inte omfattas av vad utskottet har föreslagit ovan.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2011/12:109 punkt 1 i denna del.

10. Vapenamnesti

Riksdagen avslår motionerna

2011/12:Ju13 av Maria Ferm och Agneta Börjesson (båda MP) yrkande 7,

2011/12:Ju15 av Morgan Johansson m.fl. (S) yrkande 4,

2011/12:Ju358 av Allan Widman (FP) i denna del och
2011/12:Ju359 av Morgan Johansson m.fl. (S) yrkande 5.
Reservation 11 (S, MP, V)

11. Handlingsplan för att minska vapensmugglingen

Riksdagen avslår motion
2011/12:Ju13 av Maria Ferm och Agneta Börjesson (båda MP) yrkan-
dena 4 och 5.

Reservation 12 (S, MP, V)

12. Statistik över insmugglade vapen och ammunition

Riksdagen avslår motionerna
2011/12:Ju13 av Maria Ferm och Agneta Börjesson (båda MP)
yrkande 6 och
2011/12:Ju227 av Christer Winbäck (FP).

Reservation 13 (S, MP, V)

13. Prioritering av arbetet mot vapensmuggling

Riksdagen avslår motionerna
2011/12:Ju11 av Morgan Johansson m.fl. (S) yrkande 7 och
2011/12:Ju15 av Morgan Johansson m.fl. (S) yrkande 3.

Reservation 14 (S, MP, V)

14. Skärpta straff för vapensmuggling

Riksdagen avslår motion
2011/12:Ju13 av Maria Ferm och Agneta Börjesson (båda MP) yrkan-
dena 1 och 2.

Reservation 15 (MP)

15. Redovisning från Rikspolisstyrelsen om vapenbrott m.m.

Riksdagen avslår motion
2011/12:Ju13 av Maria Ferm och Agneta Börjesson (båda MP)
yrkande 3.

Reservation 16 (MP, V)

16. Handläggningstider i ärenden om tillstånd till vapeninnehav

Riksdagen avslår motion
2011/12:Ju267 av Krister Örnfjäder (S) yrkandena 1 och 2.

Reservation 17 (S, V)

17. Tillståndsgivning till vapeninnehav av lokal polismyndighet

Riksdagen avslår motion
2011/12:Ju325 av Lena Olsson m.fl. (V) yrkande 4.

Reservation 18 (V)

18. Definitioner av olika slags vapen

Riksdagen avslår motion

2011/12:Ju325 av Lena Olsson m.fl. (V) yrkande 3.

Reservation 19 (V)

19. Skärpta regler om vapenmagasin

Riksdagen avslår motion

2011/12:Ju325 av Lena Olsson m.fl. (V) yrkande 1.

Reservation 20 (V)

20. Användning av samma vapen för flera ändamål

Riksdagen avslår motion

2011/12:Ju307 av Åsa Coenraads (M).

21. Utvidgat tillstånd att inneha ammunition

Riksdagen avslår motion

2011/12:Ju308 av Åsa Coenraads (M).

22. Krav på att vapen ska vara intakta

Riksdagen avslår motion

2011/12:Ju14 av Lena Olsson m.fl. (V) yrkande 2.

Reservation 21 (V)

23. Halvautomatiska kulvapen vid jakt

Riksdagen avslår motion

2011/12:Ju325 av Lena Olsson m.fl. (V) yrkande 2.

Reservation 22 (V)

24. Register över effektbegränsade vapen

Riksdagen avslår motion

2011/12:Ju358 av Allan Widman (FP) i denna del.

25. Utökad vapengarderob

Riksdagen avslår motion

2011/12:Ju233 av Sten Bergheden (M).

Stockholm den 10 maj 2012

På justitieutskottets vägnar

Morgan Johansson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Morgan Johansson (S), Johan Linander (C), Krister Hammarbergh (M), Ewa Thalén Finné (M), Kerstin Haglö (S), Christer Adelsbo (S), Jan R Andersson (M), Elin Lundgren (S), Anna Wallén (S), Arhe Hamednaca (S), Patrick Reslow (M), Maria Fern (MP), Caroline Szyber (KD), Kent Ekeröth (SD), Pia Hallström (M), Roger Haddad (FP) och Leif Lindström (V).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

Rikspolisstyrelsen har haft i uppdrag att årligen under perioden 2001–2006 lämna rapporter till regeringen om tillämpningen av vapenlagstiftningen och andra förhållanden av betydelse på området. I rapporterna har Rikspolisstyrelsen väckt frågor om behov av författningsändringar.

I mars 2009 förordnades en utredare för att bistå Justitiedepartementet med att se över dels vissa av de frågor som Rikspolisstyrelsen har tagit upp i rapporterna, dels några frågor som har aktualiserats efter det att Rikspolisstyrelsens uppdrag har löpt ut (dnr Ju2009/2604/PO). Utredaren överlämnade i februari 2010 promemorian Vissa frågor om vapenlagen (Ds 2010:6). Promemorian har remissbehandlats, och en sammanställning av remissvaren finns tillgänglig i Justitiedepartementet (dnr Ju2010/3907/L4).

I propositionen behandlar regeringen vissa av promemorians förslag. Därutöver behandlas frågan om straffansvar för den som låter bli att till Tullverket anmäla införsel av skjutvapen eller ammunition. Den frågan var föremål för översyn i promemorian Genomförande av FN:s vapenprotokoll m.m. (Ds 2009:22), som i övriga delar behandlades i proposition 2010/11:72 Genomförande av FN:s vapenprotokoll (bet. 2010/11:JuU17). Även den promemorian har remissbehandlats, och en sammanställning av remissvaren finns tillgänglig i Justitiedepartementet (dnr Ju2009/5706/L4).

Regeringens förslag till riksdagsbeslut finns i bilaga 1. Regeringens lagförslag finns i bilaga 2. Lagförslagen har granskats av Lagrådet. I några avseenden har regeringen gjort en annan bedömning än Lagrådet (se främst avsnitt 4.1 och 4.2 i propositionen). I övrigt har regeringen i allt väsentligt anpassat förslagen efter Lagrådets synpunkter.

Justitieutskottet har gett skatteutskottet tillfälle att yttra sig över propositionen och följdmotionerna. Skatteutskottet avgav den 26 april 2012 ett sådant yttrande. Yttrandet finns i bilaga 3.

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslår regeringen att reglerna om grovt vapenbrott förtydligas genom att det i lagtexten uttryckligen anges vilka omständigheter som särskilt ska beaktas vid bedömande av om ett vapenbrott är grovt.

Regeringen föreslår också två nya straffbestämmelser. Den ena bestämmelsen innebär att det blir straffbart att inte anmäla införsel av vapen och ammunition från ett annat EU-land till Tullverket. Genom den andra bestämmelsen blir det straffbart att förvara vapen åt någon annan utan att ha tillstånd till förvaringen.

Regeringen föreslår vidare att kraven på vapenhandlare skärps i vissa avseenden, att skyldigheten för läkare att anmäla patienter som är olämpliga att ha vapen utvidgas och att även tillståndsbeviset ska omhändertas i samband med att ett vapen tas om hand.

Utskottets överväganden

Ändring av straffbestämmelsen om grovt vapenbrott

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens förslag om att i 9 kap. 1 § vapenlagen införa vissa omständigheter som särskilt ska beaktas vid bedömningen av om ett vapenbrott är grovt, och avslår en följdmotion om att införa ytterligare en sådan omständighet. Riksdagen avslår även ett motionsyrkande om utvärdering av lagändringen. Utskottet utgår från att regeringen noggrant kommer att följa tillämpningen.

Riksdagen avslår vidare ett antal motionsyrkanden om att skärpa straffskalan för vapenbrott.

Jämför reservationerna 1 (SD), 2 (S), 3 (S), 4 (SD) och 5 (V).

Propositionen

Bakgrund

Den som uppsåtligen innehar ett skjutvapen utan att ha rätt till det eller överlåter eller lånar ut ett skjutvapen till någon som inte har rätt att inneha vapnet döms enligt 9 kap. 1 § första stycket vapenlagen (1996:67) för vapenbrott till fängelse i högst ett år. Om brottet är grovt döms man enligt andra stycket för grovt vapenbrott till fängelse i lägst sex månader och högst fyra år. Om gärningen har begåtts av oaktsamhet eller om brottet är ringa blir straffet enligt tredje stycket böter eller fängelse i högst sex månader.

I propositionen (s. 15) redogör regeringen för bakgrunden till den särskilda straffskalan för grovt vapenbrott, som infördes 1993. Regeringen påpekar att frågan om straffskärpning i vapenlagen har utvärderats tidigare, och att utredningen då kom fram till att det inte fanns något behov av en ytterligare skärpning av straffskalan för grovt vapenbrott (se betänkandet En samlad vapenlagstiftning, SOU 1998:44). Den dåvarande regeringen delade den bedömningen (prop. 1999/2000:27 s. 67–68).

Regeringen anför vidare att Rikspolisstyrelsen i rapporter 2004 och 2006 har föreslagit att straffskalan för grovt vapenbrott ses över och att straffskalan för sådana brott som avser enhandsvapen eller helautomatiska vapen skärps genom att straffmaximum höjs från fyra till sex år. I det nu föreliggande lagstiftningsärendet förordade styrelsen en höjning av minimistraffet från sex månader till två år.

I den promemoria som ligger till grund för det nu aktuella lagstiftningsärendet (Vissa frågor om vapenlagen, Ds 2010:6) konstateras det att statistiken inte visar på att olaga vapeninnehav eller användningen av skjutvapen skulle ha blivit mer utbredd sedan 1999 års lagstiftningsärende. I promemorian görs bedömningen att varken samhällets syn på vapenbrott, straffskalans förhållande till andra straffskalor eller brottsutvecklingen talar för att ändra straffskalan för vapenbrott. Några andra skäl för att justera straffskalan har enligt promemorian inte framkommit.

Regeringen framhåller att tillgång till skjutvapen många gånger är en förutsättning för att grova brott ska komma till stånd. En uppkommen våldssituation riskerar också att få betydligt svårare följder om skjutvapen förekommer, bl.a. genom att helt utomstående personer som råkar befinna sig i närheten kan komma att skadas allvarligt eller dödas. Ett antal våldsbrott med mycket allvarliga konsekvenser har förövats med skjutvapen på senare år. Vid vissa grova vapenbrott finns det, anför regeringen, en uppenbar risk för att människor kan komma till skada. Så är t.ex. fallet då personer med kopplingar till den organiserade brottsligheten medför skarp-laddade skjutvapen i syfte att använda dem i "självförsvar".

Regeringen framhåller vidare att enligt Rikspolisstyrelsen har mord och väpnade uppgörelser i dessa kriminella miljöer på senare tid kommit att utgöra ett problem som kan betecknas som akut. I dessa kretsar förekommer det också att man beväpnar sig med särskilt farliga vapentyper eller en större mängd vapen och ammunition. I många fall kan det misstänkas att vapnen har skaffats i syfte att begå andra grövre brott.

Enligt regeringen (s. 16) kan det ifrågasättas om den nuvarande utformningen av straffbestämmelsen speglar brottstypens allvar och ger tillräckligt utrymme för att på ett nyanserat sätt beakta allvaret i de mest klandervärda vapenbrotten. Oavsett hur det förhåller sig med den saken, konstaterar regeringen, är det inte möjligt att föreslå skärpta straff med stöd av underlaget i detta lagstiftningsärende. Detta gäller särskilt som det kan finnas anledning att inte bara förändra straffskalorna utan även att se över vapenbrottets struktur och uppbyggnad. En förutsättning för att genomföra sådana förändringar är att frågan övervägs på nytt.

I propositionen (s. 13) meddelar regeringen att en utredning ska tillsättas med uppdrag att lämna förslag om ytterligare skärpningar vad gäller grova vapenbrott. Som framgår nedan har en sådan utredning tillsatts.

Förtydligande av bestämmelsen om grovt vapenbrott

Trots att straffskalan således är föremål för en förnyad utredning finns det enligt regeringen skäl att redan nu förtydliga bestämmelsen om grovt vapenbrott i vissa avseenden.

I propositionen (s. 16–19) föreslår regeringen därför att det i bestämmelsen ska anges vilka omständigheter som särskilt ska beaktas vid bedömningen av om ett vapenbrott är grovt. På så sätt blir bestämmelsen mer

informativ och ger bättre vägledning för den som ska tillämpa den. Detta leder normalt till bättre förutsebarhet och större enhetlighet i rättstillämpningen.

Vid bedömningen av vilka omständigheter som bör tillmätas särskild vikt och anges i lagtexten framhåller regeringen att det är av central betydelse att bestämmelsen utformas på ett sådant sätt att den inte får ett snävare tillämpningsområde än vad den har i dag. Avsikten är tvärtom att bestämmelsens tillämpningsområde utvidgas något. När det gäller vilka omständigheter som bör anges i bestämmelsen söker regeringen ledning i domstolspraxis för vapenbrotten. Av denna praxis framgår att domstolarna vid sin bedömning vanligtvis beaktar om det är fråga om brott under former som medför att vapnet kan befaras komma till brottslig användning. Omständigheten att vapnet kan befaras komma till brottslig användning är dock, påpekar regeringen, oprecis och ger begränsad ledning för domstolarna. En mer precis formulering bör därför enligt regeringen väljas (s. 17). Regeringen konstaterar att i fråga om grova vapenbrott har i praxis särskild vikt lagts vid omständigheter hänförliga till platsen för innehavet, vapnets relativa farlighet och mängden vapen. Enligt regeringen bör regleringen därför ta sin utgångspunkt i dessa omständigheter.

Regeringen är angelägen om att bestämmelsen utformas på ett sätt som gör den så tydlig som möjligt. Innehav av skjutvapen på allmän plats framstår typiskt sett som särskilt allvarliga. Regeringen föreslår därför att bestämmelsen utformas så att det förhållandet att ett skjutvapen har innehafts på en allmän plats ska utgöra en sådan omständighet som ska beaktas särskilt vid bedömning av om ett vapenbrott är grovt. Något krav på att det medförda vapnet ska ha varit skarpladdat för att brottet ska bedömas som grovt bör enligt regeringen inte uppställas. Regleringen bör, i likhet med de särskilda förbuden att medföra skjutvapen och knivar på allmän plats, även omfatta fordon på allmän plats och skolområden där grundskole- och gymnasieundervisning bedrivs, se 5 kap. 6 § vapenlagen och 1 § lagen (1988:254) om förbud beträffande knivar och andra farliga föremål.

Ytterligare en omständighet som regeringen föreslår ska beaktas som försvårande är att vapnet är särskilt farligt. Vapnets särskilt farliga beskaffenhet bör alltså enligt regeringen ensamt kunna kvalificera brottet som grovt, oavsett övriga omständigheter. Vid farlighetsbedömningen bör främst vapnets eldkraft vägas in.

Slutligen bör, enligt regeringen, särskild vikt tillmätas den omständigheten att gärningen har innefattat flera vapen. Enligt regeringen riskerar ett krav på att det ska vara fråga om en större mängd vapen (jfr prop. 1992/93:141 s. 52) att leda till att bestämmelsen får ett alltför begränsat tillämpningsområde. Något sådant krav verkar inte heller ha uppställts i praxis. Regeringen föreslår därför att bestämmelsen i den delen formuleras så att det är tillräckligt att innehavet, överlåtelsen eller utlåningen har avsett flera vapen.

Sammanfattningsvis föreslår regeringen att det vid bedömningen av om ett vapenbrott är grovt särskilt ska beaktas om vapnet har innehaft på allmän plats, i ett fordon på allmän plats eller inom ett skolområde där grundskole- eller gymnasieundervisning bedrivs, om vapnet har varit av särskilt farlig beskaffenhet eller om innehavet, överlåtelsen eller utlåningen har avsett flera vapen. Förslaget innebär enligt regeringen att bestämmelsen om grovt vapenbrott ges ett något utvidgat tillämpningsområde jämfört med i dag. Även andra än de angivna omständigheterna kan givetvis beaktas. Regeringen framhåller att domstolen, liksom i dag, måste göra en helhetsbedömning av samtliga omständigheter i det enskilda fallet.

Lagrådet har i sitt yttrande avstyrkt regeringens förslag. Lagrådet delar i och för sig uppfattningen att platsen för ett vapeninnehav är en faktor som kan vara av betydelse för bedömningen av risken för att ett vapen ska missbrukas. Samtidigt framhåller Lagrådet att det kan anföras en rad skäl mot att låta en platsangivelse utgöra ett självständigt kriterium för gradindelningen av konkreta brott. Lagrådet anför bl.a. att en platsangivelse är utformad så att den inte kan föreligga i större eller mindre mån, utan antingen föreligger den eller inte. Vidare anser Lagrådet att det är orimligt att ha som allmän princip att gärningar som innebär att man på allmän plats medför vapen som man inte har rätt att inneha ska anses ha ett straffvärde som motsvarar minst sex månaders fängelse (minimum för grovt vapenbrott), medan motsvarande gärningar om gärningsmannen har rätt att inneha vapnet aldrig skulle kunna anses ha ett högre straffvärde än motsvarande sex månaders fängelse (maximum för brott som faller under 9 kap. 2 § första stycket g vapenlagen). Lagrådet påpekar vidare att det snarare kan antas vara regel än undantag att ett vapen har innehaft på en allmän plats (eller i ett fordon på sådan plats).

I propositionen (s. 18) anføres att regeringen i och för sig har förståelse för Lagrådets uppfattning att det finns skäl som kan anföras mot att låta platsen för ett innehav utgöra en sådan omständighet som ska beaktas särskilt vid bedömning av om ett vapenbrott är grovt. Som framgår ovan är regeringen dock angelägen om att bestämmelsen utformas på ett sätt som gör den så tydlig som möjligt. Det kan enligt regeringen på goda grunder antas att en person som har ett illegalt skjutvapen på en allmän plats också är beredd att använda det. Även i de fall där det inte kan befaras att vapnet kommer till omedelbar brottslig användning innebär förekomsten av skjutvapen som innehas utan tillstånd på en allmän plats en påtaglig risk för att människor kan komma till skada. Regeringen anför vidare att det, som Lagrådet påpekar, visserligen snarare är regel än undantag att ett vapen vid något tillfälle har innehaft på en allmän plats. Enligt regeringens mening ligger det dock i sakens natur att en sådan omständighet i första hand avser att träffa de fall då den tilltalade har påträffats med ett vapen på, eller i omedelbar anslutning till, en allmän plats. Regeringen anser inte att den skillnad i straffvärde som skulle uppstå i förhållande till gärningar som faller under 9 kap. 2 § första stycket g vapenlagen är orim-

lig. När det gäller Lagrådets påpekande att en platsangivelse antingen föreligger eller inte, framhåller regeringen att det finns bestämmelser med en liknande konstruktion i annan lagstiftning.

Bedömning av straffvärdet för grova vapenbrott

När det gäller bedömningen av straffvärdet för grova vapenbrott anför regeringen (s. 19) att det enligt en praxisgenomgång som Åklagarmyndigheten har gjort finns en stor likformighet i domstolarnas bedömningar. Således får sådana omständigheter som rör det enskilda brottet i många fall inte något, eller endast begränsat, genomslag vid straffvärdesbedömningen. Enligt regeringen bör straffvärdet för grova vapenbrott i större utsträckning än i dag bedömas på ett mer nyanserat sätt, med beaktande av samtliga omständigheter i det enskilda fallet. Särskild vikt bör läggas vid de försvarande omständigheter som regeringen vill införa i bestämmelsen.

Regeringen framhåller även att den generella straffhöjningen för allvarliga våldsbrott som infördes 2010 får betydelse också för allvarliga våldsbrott där vapen har använts. I samma lagärende fick försvarande och förmildrande omständigheter ett ökat genomslag vid straffvärdesbedömningen, och särskilt den omständigheten att brottsligheten har bedrivits i organiserad form gavs större vikt. Också dessa ändringar, särskilt den sistnämnda, kan enligt regeringen få betydelse för straffvärdesbedömningen för vapenbrott i skärpande riktning.

Motionerna

I flera motioner framförs det krav på straffskärpningar för vapenbrott. Sådana förslag finns till att börja med i motionerna 2011/12:Ju12 (SD) yrkande 2, 2011/12:Ju14 (V) yrkande 1 och 2011/12:Ju15 (S) yrkande 1. Krav på skärpta straff för vapenbrott framförs också i motionerna 2011/12:Ju11 (S) yrkande 5, 2011/12:Ju203 (S), 2011/12:Ju271 (M), 2011/12:Ju282 (S) (delvis), 2011/12:Ju316 (M), 2011/12:Ju358 (FP) (delvis) och 2011/12:Ju359 (S) yrkande 2 (delvis).

I motion 2011/12:Ju404 (M) framhålls det att domstolarna måste använda hela straffskalan vid vapenbrott så att den som ertappas med ett illegalt skjutvapen döms till ett kännbart straff.

I motion 2011/12:Ju12 (SD) yrkande 1 föreslås det ett tillkännagivande till regeringen om att vid bedömningen av om ett vapenbrott är grovt ska hänsyn även tas till om gärningsmannen tidigare har gjort sig skyldig till grov brottslighet eller upprepad brottslighet av allvarlig karaktär.

I motion 2011/12:Ju15 (S) yrkande 5 (delvis) begärs det ett tillkännagivande till regeringen om att lagändringarna i 9 kap. 1 § vapenlagen ska utvärderas ett år efter det att de har trätt i kraft.

Vissa kompletterande upplysningar

Som framgår ovan meddelade regeringen i propositionen att en utredning skulle tillsättas med uppdrag att lämna förslag om ytterligare straffskärpningar för grova vapenbrott. Regeringen tillsatte en sådan utredning den 22 mars 2012 (dir. 2012:19). En särskild utredare fick då i uppdrag att analysera vissa frågor om skjutvapen och ta ställning till behovet av författningsändringar i vapenlagstiftningen. Uppdraget ska redovisas senast den 31 januari 2013. Utredaren ska bl.a.

- analysera reglerna om förutsättningarna för enskilda att inneha målskjutningsvapen
- ta ställning till om det finns behov, och i så fall ange vilka, som kan berättiga att enskilda medges tillstånd att inneha helautomatiska vapen och utreda under vilka förutsättningar tillstånd till innehav av halvautomatiska vapen bör medges
- ta ställning till om, och i så fall i vilken utsträckning, vapenmagasin bör utgöra en sådan vapendel som ska jämföras med skjutvapen vid tillämpningen av vapenlagen, eller om hantering av vapenmagasin bör kontrolleras på något annat sätt
- ta ställning till hur det grova vapenbrottet bör förändras för att en skärpt syn på vapenbrottsligheten ska få genomslag och för att möjligheten att göra nyanserade bedömningar av grova vapenbrott ska öka
- lämna författningsförslag där så bedöms nödvändigt.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har förståelse för motionsönskemålen om en skärpning av straffen för grova vapenbrott. Liksom regeringen anser utskottet att det kan ifrågasättas om de nuvarande straffskalorna speglar brottstypens allvar och ger tillräckligt utrymme för att på ett nyanserat sätt beakta allvaret i de mest klandervärda vapenbrotten. Som regeringen konstaterar är det emellertid inte möjligt att skärpa straffskalorna i detta lagstiftningsärende. Dessutom kan det, som regeringen anför, finnas anledning att inte bara förändra straffskalorna utan även att se över vapenbrottets struktur och uppbyggnad. Utskottet välkomnar därför regeringens nyligen meddelade direktiv om utredning av ytterligare skärpningar när det gäller grova vapenbrott. Mot bakgrund av den pågående utredningen anser inte utskottet att det finns skäl till något initiativ från riksdagens sida när det gäller straffskärpningar för grova vapenbrott. Utskottet avstyrker därför motionerna 2011/12:Ju11 (S) yrkande 5, 2011/12:Ju12 (SD) yrkande 2, 2011/12:Ju14 (V) yrkande 1, 2011/12:Ju15 (S) yrkande 1, 2011/12:Ju203 (S), 2011/12:Ju271 (M), 2011/12:Ju282 (S) i denna del, 2011/12:Ju316 (M), 2011/12:Ju358 (FP) i denna del och 2011/12:Ju359 (S) yrkande 2 i denna del.

Som framgår ovan uttalar regeringen i propositionen (s. 19) att det finns en stor likformighet i domstolarnas bedömningar av straffvärdet för grova vapenbrott och att straffvärdet för grova vapenbrott i större utsträckning än

i dag bör bedömas på ett mer nyanserat sätt, med beaktande av samtliga omständigheter i det enskilda fallet. Särskild vikt bör läggas vid de försvårande omständigheter som regeringen vill införa i bestämmelsen. Regeringen framhåller även att den generella straffhöjningen för allvariga våldsbrott som infördes 2010 får betydelse också för allvariga våldsbrott där vapen har använts. Samtidigt gavs omständigheten att brottslighet har bedrivits i organiserad form ökad betydelse på så sätt att det ska beaktas som försvårande om brottet har utgjort ett led i en brottslighet som har utövats i organiserad form eller systematiskt eller om brottet har föregåtts av särskild planering. Även detta är givetvis något som kan få betydelse för straffvärdesbedömningen för ett vapenbrott i skärpande riktning. Utskottet anser mot denna bakgrund att det inte finns behov av något initiativ från riksdagen med anledning av motion 2011/12:Ju404 (M). Motionen avstyrks.

Trots att straffskalan för grova vapenbrott ska bli föremål för en ny utredning föreslår regeringen att bestämmelsen redan nu förtydligas. Utskottet välkomnar detta. I fråga om grova vapenbrott har i praxis särskild vikt lagts vid omständigheter som platsen för innehavet, vapnets relativa farlighet och mängden vapen. Mot den bakgrunden anser utskottet att regeringens förslag om vilka omständigheter som bör räknas upp i bestämmelsen är väl avvägt. Utskottet har visserligen, i likhet med regeringen, förståelse för Lagrådets synpunkter i fråga om lämpligheten av att låta platsen för ett vapeninnehav utgöra en särskild bedömningsgrund i bestämmelsen. Som regeringen framhåller är det dock angeläget att bestämmelsen blir så tydlig som möjligt. Med hänsyn till detta och då liknande konstruktioner redan förekommer i viss annan lagstiftning (t.ex. 8 kap. 4 § brottsbalken) ställer sig utskottet bakom regeringens förslag till utformning av bestämmelsen. Med sin nya tydligare utformning kommer bestämmelsen att ge en bättre vägledning, vilket torde leda till bättre förutsebarhet och större enhetlighet i rättstillämpningen. Utskottet vill i likhet med regeringen framhålla att andra än de särskilt angivna omständigheterna givetvis kan beaktas. Domstolen måste göra en helhetsbedömning av samtliga omständigheter i det enskilda fallet.

Att en gärningsman har begått brott tidigare är en omständighet som domstolen enligt vissa regler i brottsbalken ska beakta när påföljden bestäms. Den tidigare brottsligheten ska enligt dessa regler beaktas vid påföljdsvalet (30 kap. 4 § andra stycket brottsbalken) eller vid straffmätningen (29 kap. 4 § brottsbalken). Utskottet är därför inte berett att ställa sig bakom förslaget i motion 2011/12:Ju12 (SD) yrkande 1 om att i 9 kap. 1 § vapenlagen lägga till att gärningsmannens tidigare brottslighet ska beaktas vid bedömningen av om ett vapenbrott är grovt.

Utskottet utgår från att regeringen kommer att noggrant följa tillämpningen av 9 kap. 1 § vapenlagen i dess nya lydelse och är inte berett att ställa sig bakom motionsförslaget om ett tillkännagivande om en utvärdering av lagändringen. Motion 2011/12:Ju15 (S) yrkande 5 avstyrks i denna del.

Sammanfattningsvis tillstyrker utskottet regeringens förslag i denna del och avstyrker samtliga motionsyrkanden.

Vissa övriga frågor om vapenbrott

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om att kriminalisera förberedelse till vapenbrott och att göra det möjligt att använda hemlig televlyssning vid misstanke om grovt vapenbrott.

Jämför reservationerna 6 (S) och 7 (S).

Motionerna

I motion 2011/12:Ju359 (S) yrkande 4 begärs det att förberedelse till vapenbrott ska kriminaliseras, för att bl.a. komma åt olovlig vapentillverkning.

I flera motioner framförs att det borde vara möjligt för de brottsbekämpande myndigheterna att använda hemlig televlyssning när det gäller grovt vapenbrott. Sådana yrkanden finns i motionerna 2011/12:Ju11 (S) yrkande 6, 2011/12:Ju15 (S) yrkande 2, 2011/12:Ju358 (FP) (delvis) och 2011/12:Ju359 (S) yrkande 2 (delvis).

Bakgrund

Enligt 1 kap. 3 § vapenlagen (1996:67) gäller vad som sägs i lagen om skjutvapen också

- anordningar som till verkan och ändamål är jämförliga med skjutvapen
- obrukbara vapen som i brukbart skick skulle räknas som skjutvapen
- start- och signalvapen som laddas med patroner
- armborst
- tårgasanordningar och andra till verkan och ändamål jämförliga anordningar
- slutstycken, ljuddämpare, eldrör, pipor, stommar, lådor, trummor och mantlar till skjutvapen, eller armborststommar med avfyrningsanordningar
- anordningar som kan bäras i handen och är avsedda att med elektrisk ström bedöva människor eller tillfoga dem smärta
- anordningar som gör att skjutvapen kan användas med annan ammunition än de är avsedda för.

Enligt regeringens direktiv till den pågående utredningen om skärpningar i vapenlagstiftningen (dir. 2012:19) ska utredaren samråda med Utredningen om vissa hemliga tvångsmedel (Ju 2010:08). Den sistnämnda utredningen fick den 22 mars 2012 i uppdrag att ta ställning till om tillämpningsområdet för hemlig teleavlyssning bör vidgas till att omfatta fler grova vapenbrott och något eller några andra allvarliga brott där uppgifter om innehållet i elektronisk kommunikation typiskt sett är av särskild betydelse (dir. 2012:20).

Utskottets ställningstagande

Som framgår ovan omfattar vapenlagens tillståndsplikt redan enligt nu gällande regler även sådana konstruktionsdetaljer som är väsentliga för vapentillverkning. Det krävs alltså tillstånd för att inneha t.ex. sådana vapendelar som är vitala för ett vapens skjutmekanism. Det innebär att den som innehar sådana tillståndspliktiga vapendelar utan tillstånd gör sig skyldig till vapenbrott. Mot den bakgrunden anser inte utskottet att det finns skäl för riksdagen att ta något initiativ med anledning av motion 2011/12:Ju359 (S) yrkande 4. Motionsyrkandet avstyrks.

Motionsyrkandena om att det borde vara möjligt att använda hemlig teleavlyssning, eller hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation som det kommer att heta i fortsättningen (se prop. 2011/12:55 och bet. 2011/12:JuU8), får anses tillgodosedda genom de tilläggsdirektiv som regeringen nyligen har lämnat till Utredningen om vissa hemliga tvångsmedel. Som framgår ovan har utredningen fått i tilläggsuppdrag att ta ställning till om tillämpningsområdet för hemlig teleavlyssning bör vidgas till att omfatta bl.a. fler grova vapenbrott. Det finns därmed inte skäl för riksdagen att ta något initiativ med anledning av motionerna 2011/12:Ju11 (S) yrkande 6, 2011/12:Ju15 (S) yrkande 2, 2011/12:Ju358 (FP) i denna del och 2011/12:Ju359 (S) yrkande 2 i denna del. Motionsyrkandena bör avslås.

Förvaring av skjutvapen åt någon annan

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens förslag om att införa straffansvar för den som utan tillstånd förvarar ett skjutvapen åt någon annan och avslår därmed motioner med förslag om att införa ett sådant straffansvar. Riksdagen avslår även ett motionsyrkande om utvärdering av lagändringen. Utskottet utgår från att regeringen noggrant kommer att följa tillämpningen.

Jämför reservation 8 (S) och särskilt yttrande (S).

Propositionen

Den som innehar ett skjutvapen eller ammunition får enligt 5 kap. 3 § vapenlagen lämna över egendomen till någon annan för förvaring om han eller hon inte själv kan ta hand om den eller om det annars finns särskilda skäl. För sådan förvaring krävs tillstånd, om inte utlåning i motsvarande fall är tillåten enligt bestämmelserna i 3 kap. vapenlagen. Vid tillståndsprövningen ska polismyndigheten särskilt beakta mottagarens möjlighet att erbjuda en säker förvaring. Den hos vilken vapnet förvaras får använda vapnet endast om han eller hon har tillstånd att inneha vapen av samma typ.

Den som uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot bestämmelserna om överlämnande till förvaring hos någon annan döms enligt 9 kap. 2 § första stycket b vapenlagen till böter eller fängelse i högst sex månader. Det innebär alltså att det är straffbart för vapeninnehavaren att lämna över skjutvapen eller ammunition till någon annan för förvaring om tillstånd till förvaringen saknas, såvida inte utlåning i motsvarande fall är tillåten enligt 3 kap. vapenlagen. Den som tar emot egendomen för förvaring anses dock normalt inte göra sig skyldig till något brott, om inte han eller hon bryter mot förbudet att använda vapnet.

Regeringen anför i propositionen (s. 20–21) att det enligt Rikspolisstyrelsen finns en risk för att den nuvarande regleringen utvecklas till ett nytt område för s.k. målvakter. Ett exempel på en sådan situation är att en grovt kriminell person, som inte själv uppfyller förutsättningarna för tillstånd att inneha vapen, förmår en annan person att söka tillstånd för ett vapen för att sedan, utan att tillstånd söks, ”låna ut” det till honom eller henne. Rikspolisstyrelsen framhåller att om den kriminella personen åberopar att han eller hon endast förvarar vapnet åt tillståndshavaren, och denna bekräftar påståendet, kan personen normalt inte dömas för vapenbrott.

Regeringen anser att det bör vara straffbart att förvara skjutvapen åt någon annan om det saknas föreskrivet tillstånd för förvaringen. Det är enligt regeringen rimligt att kräva att den som åtar sig att förvara ett skjutvapen åt någon annan förvissas sig om att innehavaren har tillstånd till förvaringen. Ett sådant tillstånd säkerställer bl.a. att polisen har kontroll över var vapnet finns och att mottagaren kan erbjuda en säker förvaring.

Lagrådet har avstyrkt förslaget (i regeringens förslag i lagrådsremissen fanns dock inte tillägget i 9 kap. 2 § tredje stycket vapenlagen om att den föreslagna bestämmelsen ska vara subsidiär till 9 kap. 1 § vapenlagen). Lagrådet påminner i sitt yttrande om att allt uppsåtligt och oaktsamt innehav av skjutvapen ”utan att ha rätt till det” är generellt straffbelagt enligt 9 kap. 1 § vapenlagen. Enligt Lagrådets bedömning talar övervägande skäl för att den föreslagna lagstiftningen rent faktiskt skulle innebära en nedkriminalisering. En sådan lagstiftning skulle också, anför Lagrådet, kunna ge anledning till tillämpningsproblem i form av osäkerhet om i vad mån undantag från ansvar enligt 9 kap. 1 § vapenlagen kan gälla i förhållande till också andra former av befattningar med vapen än förvaring för andra som inte har stöd i vapenlagens regler.

När det gäller behovet av den föreslagna kriminaliseringen pekar regeringen i propositionen på att Lagrådet, i ett tidigare lagstiftningsärende (prop. 1999/2000:27 s. 157), uttalade att det syntes behövt med en komplettering av 9 kap. 1 § vapenlagen för att den skulle kunna tillämpas om någon i strid med 5 kap. 3 § vapenlagen tar emot och förvarar ett vapen. Denna bedömning delades av den dåvarande regeringen och har även fått genomslag i praxis (se t.ex. RH 2008:22). I den nämnda propositionen (s. 70) uttalade regeringen vidare att om syftet med överlämnandet sträcker sig längre än till endast förvaring torde mottagaren dock kunna träffas av straffansvar för olovligt innehav enligt 9 kap. 1 § vapenlagen.

För att säkerställa att sådan förvaring av skjutvapen som nu är i fråga omfattas av straffansvar menar regeringen att det finns skäl att införa en särskild bestämmelse om straff för den som förvarar ett skjutvapen åt någon annan utan att vapeninnehavaren har tillstånd till förvaringen eller förfarandet är tillåtet enligt bestämmelserna om utlåning i 3 kap. vapenlagen. För att bestämmelsen inte ska ge upphov till tillämpningsproblem, eller uppfattas som en nedkriminalisering, gör regeringen i propositionen ett tillägg (ett nytt tredje stycke i bestämmelsen) jämfört med förslaget i lagrådsremissen. Genom tillägget blir bestämmelsen subsidiär i förhållande till 9 kap. 1 § vapenlagen.

Regeringen föreslår att straffskalan för brottet ska vara densamma som för övriga brott mot förvaringsbestämmelserna. Det innebär att straffskalan bestäms till böter eller fängelse i högst sex månader.

Motionerna

I motion 2011/12:Ju359 (S) yrkande 3 begärs det att straffansvar införs för den som uppsåtligen eller av oaktsamhet olovligen förvarar skjutvapen åt någon annan. Samma yrkande finns i motion 2011/12:Ju282 (S) (delvis).

I motion 2011/12:Ju15 (S) yrkande 5 (delvis) begärs det ett tillkännagivande till regeringen om att de föreslagna lagändringarna i 9 kap. 2 § vapenlagen ska utvärderas ett år efter det att de har trätt i kraft.

Utskottets ställningstagande

En person som utan tillstånd ”förvarar” ett vapen åt någon annan kan som framgått ovan enligt den nuvarande regleringen normalt inte dömas för vapenbrott. Detta är enligt utskottet inte tillfredsställande. Som regeringen pekar på i propositionen finns det en risk för att regleringen utvecklas till ett nytt område för s.k. målvakter. Det bör därför vara straffbart att förvara skjutvapen åt någon annan om det saknas föreskrivet tillstånd för förvaringen. Utskottet noterar med tillfredsställelse att regeringen har anpassat förslaget efter Lagrådets synpunkter på så sätt att bestämmelsen föreslås bli subsidiär till 9 kap. 1 § vapenlagen. På så sätt undanröjs risken för tillämpningsproblem och för att bestämmelsen kan uppfattas som en nedkriminalisering.

Regeringens förslag har i denna del i sak inte föranlett några följdmotioner eller andra invändningar under utskottsbehandlingen. Utskottet ställer sig bakom regeringens lagförslag i denna del. Riksdagen bör anta förslaget.

De motionsyrkanden från den allmänna motionstiden med samma förslag som regeringen nu lägger fram är tillgodosedda, och riksdagen bör därför avslå motionerna 2011/12:Ju282 (S) i denna del och 2011/12:Ju359 (S) yrkande 3.

Även när det gäller den nu aktuella lagändringen utgår utskottet från att regeringen noggrant kommer att följa tillämpningen. Utskottet är inte berett att ställa sig bakom motionsförslaget om ett tillkännagivande om en utvärdering av lagändringen. Motion 2011/12:Ju15 (S) yrkande 5 avstyrks i denna del.

Anmälningsskyldighet vid införsel av vapen

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens förslag om att införa straffansvar för den som underlåter att anmäla införsel av vapen och ammunition från ett annat EU-land till Tullverket. Riksdagen avslår ett motionsyrkande om att införa krav på att visa upp tillståndsbevis vid gränspassering och ett motionsyrkande om en översyn av Tullverkets befogenheter.

Jämför reservationerna 9 (SD) och 10 (V).

Propositionen

Den som för in vapen och ammunition från ett annat EU-land till Sverige, eller för ut vapen från Sverige till ett sådant land, utan att anmäla dessa till Tullverket kan inte dömas för smugglingsbrott om föremålen omfattas av ett giltigt införsel- respektive utförseltillstånd. Anmälningsskyldigheten är inte heller straffsanktionerad i någon annan författning.

Regeringen anför i propositionen (s. 25) att Tullverket anser att det är en brist att anmälningsskyldigheten inte är straffsanktionerad. Den som har rätt att driva handel med skjutvapen får meddelas ett generellt tillstånd att föra in sådana skjutvapen i Sverige som omfattas av handelstillståndet. Eftersom tillståndet därmed inte är knutet till specifika vapen innebär en utebliven anmälan att Tullverkets möjligheter att kontrollera vilka skjutvapen som de facto förs in i eller ut ur landet avsevärt försvåras.

Tullverket ges inte heller tillfälle att dokumentera införseln eller utförseln, vilket kan komplicera en framtida spårning av vapnen. Det innebär också att Tullverket inte kan lämna fullständiga uppgifter om införsel och utförsel av skjutvapen till Rikspolisstyrelsen i enlighet med den reglering

som infördes 2006 för att förbättra polisens kontrollmöjligheter när det gäller vapen som förs över gränsen, se förordningen (2006:527) om uppgiftsskyldighet för Tullverket om införsel eller utförsel av skjutvapen.

Regeringen anser att det är viktigt att anmälningsskyldigheten upprätthålls. Denna skyldighet syftar till att förbättra kontrollen av skjutvapen överlag. Det naturliga vore därför enligt regeringen att straffsanktionera anmälningsskyldigheten vid såväl införsel som utförsel. Med stöd av underlaget i förevarande lagstiftningsärendet kan regeringen emellertid inte föreslå en straffsanktionering av anmälningsskyldigheten vid utförsel av vapen och ammunition.

Regeringen föreslår mot den bakgrunden att straffansvar införs för den som – med uppsåt eller av oaktsamhet – inte till Tullverket anmäler vapen och ammunition som förs in till Sverige från ett annat EU-land. Regeringens bedömning är att detta är en tillräcklig åtgärd för att upprätthålla anmälningsskyldigheten vid införsel av vapen och ammunition. Därmed saknas det enligt regeringen i nuläget skäl att, som Tullverket har föreslagit, som ett villkor för införseln ställa krav på att tillståndsbevis ska uppvisas för Tullverket i samband med gränspassering.

Ett åsidosättande av den föreslagna straffbestämmelsen bör enligt regeringen regelmässigt leda till en prövning av om vapenhandlartillståndet eller innehavstillståndet ska återkallas. Regeringen föreslår därför att det föreslagna brottet endast ska kunna leda till böter.

Motionerna

I motion 2011/12:Ju12 (SD) yrkande 3 tillstyrks Tullverkets förslag att som villkor för vapeninförsel införa att tillståndsbeviset ska uppvisas för Tullverket i samband med gränspassering. Motionären föreslår ett tillkännagivande till regeringen om detta. Ett liknande yrkande finns i motion 2011/12:Ju14 (V) yrkande 3. Motionärerna begär att regeringen ser över frågan om Tullverkets befogenheter. I motionen anförs det bl.a. att ett krav på att tillståndsbeviset ska uppvisas i samband med gränspassering skulle öka Tullverkets möjligheter att kontrollera vilka vapen som förs in till Sverige från ett annat EU-land. Motionärerna är tveksamma till om den anmälningsskyldighet som regeringen föreslår är en tillräcklig åtgärd.

Skatteutskottets yttrande

Skatteutskottet har yttrat sig över propositionen och följdmotionerna i denna del. I yttrandet anför skatteutskottet att den illegala införseln och den brottsliga befattningen med vapen måste bekämpas effektivt. Enligt utskottet kommer den föreslagna straffbestämmelsen i lagen (1996:701) om Tullverkets befogenheter vid Sveriges gräns mot ett land inom Europeiska unionen (inregränslagen) att öka tullens möjligheter att kontrollera den införsel av vapen som sker med införseltillstånd, medan bestämmelsen knappast påverkar möjligheten att motverka den egentliga smuglingen av

vapen. Det är därför viktigt, anför utskottet, att en olovlig införsel av vapen även i fortsättningen ska kunna bedömas som smuggling och straffas enligt smugglingslagens straffbestämmelse, som har fängelse i straffskalan. Icke desto mindre anser utskottet att den föreslagna bestämmelsen är viktig eftersom tullens möjligheter att kontrollera vilka specifika vapen som faktiskt förs in i landet avsevärt ökar. Utskottet framhåller vidare att Tullverket kan dokumentera införseln, vilket underlättar en framtida spårning av vapen. Myndigheten kan också lämna bättre uppgifter om införsel av skjutvapen till Rikspolisstyrelsen i enlighet med den reglering som infördes 2006 för att förbättra polisens kontrollmöjligheter när det gäller vapen som förs in över gränsen.

Utskottet delar regeringens uppfattning att den föreslagna straffbestämmelsen i inregränslagen är en tillräcklig åtgärd för att upprätthålla anmälningsskyldigheten vid införsel av vapen och att man inte som villkor bör ställa krav på att tillståndsbevis ska uppvisas vid gränspasseringen.

Sammanfattningsvis tillstyrker skatteutskottet regeringens förslag till ändring i lagen (1996:701) om Tullverkets befogenheter vid Sveriges gräns mot ett land inom Europeiska unionen och avstyrker motionerna 2011/12:Ju12 (SD) yrkande 3 och 2011/12:Ju14 (V) yrkande 3.

Utskottets ställningstagande

Som skatteutskottet anför kommer den föreslagna straffbestämmelsen i lagen (1996:701) om Tullverkets befogenheter vid Sveriges gräns mot ett land inom Europeiska unionen (inregränslagen) att avsevärt öka tullens möjligheter att kontrollera vilka specifika vapen som faktiskt förs in i landet. Detta är enligt utskottet tillfredsställande. Tullverket får vidare en möjlighet att dokumentera införseln, vilket underlättar en framtida spårning av vapen. Myndigheten kan också lämna bättre uppgifter om införsel av skjutvapen till Rikspolisstyrelsen i enlighet med den reglering som infördes 2006 för att förbättra polisens kontrollmöjligheter när det gäller vapen som förs in över gränsen.

Utskottet instämmer i regeringens och skatteutskottets bedömning att den föreslagna straffbestämmelsen i inregränslagen är en tillräcklig åtgärd för att upprätthålla anmälningsskyldigheten vid införsel av vapen. Det bör således inte krävas att tillståndsbeviset ska uppvisas vid gränspasseringen.

Riksdagen bör anta regeringens lagförslag i denna del och avslå motionerna 2011/12:Ju12 (SD) yrkande 3 och 2011/12:Ju14 (V) yrkande 3.

Regeringens övriga lagförslag

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens förslag till en språklig justering av en bestämmelse i vapenlagen.

Riksdagen antar vidare regeringens förslag att införa skärpta krav på vapenhandlare och att utvidga skyldigheten för läkare att anmäla patienter som är olämpliga att inneha vapen.

Riksdagen antar också regeringens förslag att även tillståndsbeviset ska omhändertas när ett vapen tas om hand.

Propositionen

Språklig justering

Regeringen föreslår att bestämmelsen i 9 kap. 2 § första stycket b vapenlagen om brott mot föreskrifter eller villkor i fråga om förvaring justeras språkligt. Enligt regeringen (s. 23) bör ordet ”föreskrifter” i första hand reserveras för regler av normgivningskaraktär. Regeringen föreslår därför att formuleringen ”föreskrifter eller villkor i fråga om förvaring av vapen” justeras på så sätt att ordet ”föreskrifter” utgår. Regeringen gör bedömningen att den föreslagna ändringen inte innebär någon ändring i sak.

Handel med skjutvapen

För att beviljas tillstånd att driva handel med skjutvapen krävs enligt 2 kap. 10 § vapenlagen att sökanden har rätt att driva handel i allmänhet, har de kunskaper som behövs samt är ordentlig och pålitlig. Av paragrafen följer vidare att tillstånd endast får meddelas för handel som ska bedrivas yrkesmässigt.

Regeringen gör bedömningen att bestämmelserna om förutsättningarna för att meddelas tillstånd att driva handel med skjutvapen i huvudsak är ändamålsenliga. Bestämmelserna bör dock enligt regeringen förtydligas och moderniseras i vissa avseenden. Regeringen föreslår därför att tillstånd att driva handel med skjutvapen får beviljas endast den som med hänsyn till laglydnad, kunskaper och övriga omständigheter är lämplig att driva sådan verksamhet. Begreppen ordentlig och pålitlig, liksom förutsättningen att sökanden ska ha rätt att driva handel i allmänhet, fyller enligt regeringen inte någon självständig funktion. Regeringen föreslår därför att dessa begrepp utgår ur lagtexten. Tillstånd ska, även fortsättningsvis, endast kunna meddelas för handel som ska bedrivas yrkesmässigt.

Såväl fysiska som juridiska personer kan meddelas tillstånd att driva handel med skjutvapen. De krav som ska vara uppfyllda för att ett tillstånd ska meddelas gäller även när prövningen avser en juridisk person. Prövningen bör då enligt regeringen avse dels den juridiska personen som sådan, dels de fysiska personer som har ett betydande inflytande över

denna i egenskap av t.ex. verkställande direktör, styrelseledamot, bolagsman eller aktieägare med betydande aktieinnehav. När det gäller kravet på behövliga kunskaper kan bestämmelserna emellertid enligt regeringen inte anses innebära att samtliga personer som har ett betydande inflytande över den juridiska personen alltid måste ha sådana kunskaper. Det vore att dra kunskapskravet för långt. Regeringen föreslår därför att regleringen begränsas på så sätt att det inte ställs något särskilt kunskapskrav när det gäller denna personkrets.

Regeringen föreslår vidare att det införs en skyldighet för tillståndshavaren att anmäla till polismyndigheten om det sker förändringar av vem som har ett betydande inflytande över verksamheten. Syftet med detta förslag är att förbättra kontrollen över vapenhandlare. För att regleringen ska bli komplett och få den avsedda effekten föreslår regeringen också att personer som har varit föremål för prövning med anledning av att de har ett betydande inflytande över en juridisk person som driver handel med skjutvapen, ska registreras i vapenhandlarregistret.

Regeringen föreslår vidare att bestämmelserna om föreståndare och ersättare flyttas från vapenförordningen till vapenlagen och att det införs bestämmelser i vapenlagen om vad som krävs för att bli godkänd som föreståndare eller ersättare och om återkallelse av ett sådant godkännande. Vidare föreslår regeringen att 2 kap. 18 § vapenlagen justeras så att det uttryckligen framgår att vapenhandlarregistret ska innehålla uppgifter om den som har godkänts som föreståndare eller ersättare för en vapenhandel.

Läkares anmälningsskyldighet enligt vapenlagen

Enligt 6 kap. 6 § vapenlagen ska en läkare som bedömer att en patient av medicinska skäl är olämplig att inneha skjutvapen omedelbart anmäla detta till polismyndigheten i den ort där patienten är folkbokförd. Bestämmelsen syftar till att ge tillståndsmyndigheterna underlag för att pröva frågan om en person som av medicinska skäl är olämplig att inneha skjutvapen ska medges fortsatt tillstånd att inneha vapen. Personer som genomgår en rättspsykiatrisk undersökning eller en undersökning enligt 7 § lagen (1991:2041) om särskild personutredning i brottmål, m.m. (en s.k. § 7-undersökning) är inte patienter, vilket innebär att de inte omfattas av läkarnas anmälningsplikt. Enligt regeringen är det dock angeläget att utvidga anmälningsplikten så att den också omfattar dessa personer. Regeringen gör bedömningen att intresset av att information om olämpliga vapeninnehavare kommer till tillståndsmyndigheternas kännedom väger tyngre än intresset av skyddet för den personliga integriteten. Regeringen föreslår därför att läkares anmälningsskyldighet utvidgas så att den också gäller personer som genomgår en rättspsykiatrisk undersökning eller en § 7-undersökning.

Omhändertagande av tillståndsbevis

Enligt 6 kap. 4 § vapenlagen ska en polismyndighet besluta att omhänderta ett vapen med tillhörande ammunition, om det finns risk för att vapnet missbrukas eller det är sannolikt att tillståndet att inneha vapnet kommer att återkallas och särskilda omständigheter inte talar emot ett omhändertagande. Är risken för missbruk överhängande, får vapen och ammunition även tas om hand av bl.a. polismän, jakttillsynsmän samt personal vid Kustbevakningen och Tullverket.

Ett tillstånd att inneha eller, i förekommande fall, låna skjutvapen gäller till dess att tillståndet har återkallats. En person som har fråntagits sitt vapen enligt den nämnda bestämmelsen kan därför, mot uppvisande av tillstånds- eller lånebeviset, låna ett vapen av samma typ som det som har omhändertagits. Han eller hon kan också köpa ammunition till vapnet. Enligt regeringens mening är det angeläget att eliminera denna möjlighet att missbruka ett tillståndsbevis. Regeringen föreslår därför att även tillståndsbeviset ska tas om hand när ett skjutvapen omhändertas. Vidare föreslår regeringen att tillståndet ska vara ogiltigt till dess frågan om återkallelse har prövats. Denna prövning ska ske skyndsamt. Om inte tillståndet återkallas ska tillståndbeviset omedelbart lämnas tillbaka.

Utskottets ställningstagande

Regeringens övriga lagförslag har inte lett till några motionsyrkanden eller andra invändningar. Utskottet anser att förslagen är väl avvägda och föreslår att riksdagen antar dessa.

Vapenamnesti

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motioner om vapenamnesti.

Jämför reservation 11 (S, MP, V).

Propositionen

Som redan har framgått föreslår regeringen i propositionen vissa åtgärder för att motverka illegal vapenhantering och förhindra att olämpliga personer får tillgång till vapen. Enligt regeringen (s. 13) är detta emellertid inte tillräckligt. Regeringen avser därför att tillsätta en utredning med uppdrag att lämna förslag om ytterligare skärpningar vad gäller grova vapenbrott och att överväga ett antal frågor som har väckts framför allt med anledning av attentaten i Norge. Regeringen anför vidare att den dessutom avser att föreslå att en ny tillfällig s.k. vapenamnesti utfärdas senast under nästa år.

Motionerna

Frågan om vapenamnesti tas upp i flera motioner. I motion 2011/12:Ju13 (MP) yrkande 7 anförs det att en ny vapenamnesti behöver utfärdas under hösten 2012 för att så snart som möjligt få bort illegala vapen. Liknande yrkanden finns i motion 2011/12:Ju15 (S) yrkande 4, där det anförs att en vapenamnesti skulle kunna utfärdas tämligen omgående, och i motion 2011/12:Ju359 (S) yrkande 5. I motion 2011/12:Ju358 (FP) (delvis) anförs det att mycket talar för att en ny vapenamnesti bör utfärdas snarast.

Utskottets ställningstagande

En tillfällig s.k. vapenamnesti är ett sätt att minska antalet vapen och mängden ammunition som innehåses utan tillstånd. En sådan amnesti innebär att den som innehar skjutvapen eller ammunition utan att ha rätt till det under en viss period får lämna in egendomen till polisen utan att riskera åtal eller straff för det olagliga innehavet. I Sverige har det tidigare utfärdats två vapenamnestier. Den som innehade skjutvapen utan tillstånd kunde under perioderna juli – september 1993 och mars – maj 2007 lämna in dem till polisen utan risk för åtal eller straff.

Utskottet anser att det är angeläget att en ny tillfällig vapenamnesti snarast kommer till stånd. Eftersom det framgår av propositionen att regeringen kommer att föreslå en tillfällig vapenamnesti senast under 2013 finns det emellertid inte något skäl för riksdagen att ta ett initiativ i frågan. Riksdagen bör således avslå motionerna 2011/12:Ju13 (MP) yrkande 7, 2011/12:Ju15 (S) yrkande 4, 2011/12:Ju359 (S) yrkande 5 och 2011/12:Ju358 (FP) i denna del.

Tullverkets arbete mot vapensmuggling

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om att Tullverket borde få i uppdrag att prioritera vapensmugglingen, ta fram en handlingsplan mot denna och lämna årliga rapporter till regeringen. Riksdagen avslår vidare motionsyrkanden om att utveckla statistiken om vapensmuggling.

Jämför reservationerna 12 (S, MP, V), 13 (S, MP, V) och 14 (S, MP, V).

Motionerna

I 2011/12:Ju13 (MP) yrkandena 4–5 anförs det att Tullverket bör få i uppdrag av regeringen att ta fram en handlingsplan för hur vapensmugglingen kan minskas, och att verket därefter årligen bör rapportera till regeringen antalet misstänkta brott och de huvudsakliga åtgärder som har vidtagits för

att minska den olovliga vapeninförseln. I yrkande 6 i samma motion anförs det att den offentliga statistiken över insmugglade vapen och ammunition måste förbättras. Enligt motionärerna bör Tullverket och Brottsförebyggande rådet få i uppdrag av regeringen att tillsammans utveckla denna statistik och redovisa den i den samlade kriminalstatistiken.

Även i motion 2011/12:Ju227 (FP) framhålls det att statistiken över vapeninförseln behöver förbättras. I motion 2011/12:Ju15 (S) yrkande 3 begär motionärerna ett tillkännagivande till regeringen om att ge Tullverket i uppdrag att prioritera vapensmugglingen. Samma begäran finns i motion 2011/12:Ju11 (S) yrkande 7.

Skatteutskottets yttrande

Skatteutskottet har yttrat sig över motionerna 2011/12:Ju13 (MP) yrkandena 4–6, 2011/12:Ju14 (V) yrkande 3 och 2011/12:Ju15 (S) yrkande 3.

I yttrandet anför utskottet att den illegala införseln och den brottsliga verksamheten måste bekämpas effektivt. Utskottet framhåller att Tullverket har i uppdrag att kontrollera och beslagta illegala vapen vid den svenska gränsen och att detta är en prioriterad fråga för tullen. Enligt regleringsbrevet ska kontroller av in- och utförsel särskilt inriktas på hot mot hälsa, miljö och säkerhet. I det ligger, anför utskottet, även kontroll av illegal införsel av vapen. Utskottet framhåller vidare att Tullverkets resurser och befogenheter samt dess förmåga att samarbeta med bl.a. polisen är avgörande för hur effektivt arbetet mot olovlig vapeninförsel blir. I det sammanhanget noterar utskottet att riksdagen nyligen har beslutat att öka Tullverkets anslag med 5 miljoner kronor under perioden 2012–2014 för arbetet mot grov organiserad brottslighet.

Utskottet konstaterar vidare att de lagändringar som krävs för att Sverige ska kunna tillträda FN:s vapenprotokoll trädde i kraft den 1 juli 2011. Vapenprotokollet syftar till att stärka samarbetet mellan staterna för att förebygga och bekämpa olaglig handel med vapen. Tullen får bl.a. bättre möjligheter att ha kontroll över vapen som förs över gränsen och kan bl.a. göra kontrollbesök och revisioner hos den som till eller från Sverige för in eller för ut vapen.

Vidare pekar utskottet på att regeringen har gett Rikspolisstyrelsen och Tullverket ett gemensamt uppdrag att vidta en rad åtgärder i syfte att minska den illegala införseln av skjutvapen till Sverige. Myndigheterna ska kartlägga införselns omfattning och de tillvägagångssätt som används. Med utgångspunkt i denna kartläggning ska myndigheterna fördjupa underlättelsesamarbetet, vidareutveckla samarbetet med berörda myndigheter i andra länder och effektivisera kontrollverksamheten genom fler gemensamma operativa insatser. Uppdraget ska redovisas till regeringen senast den 31 september 2012.

Med det anförda avstyrker skatteutskottet motionerna 2011/12:Ju13 (MP) yrkandena 4–6, 2011/12:Ju14 (V) yrkande 3 och 2011/12:Ju15 (S) yrkande 3.

Det ska tilläggas att skatteutskottet tidigare, i sitt yttrande över skr. 2011/12:73 Ansvar och engagemang – en nationell strategi mot terrorism, har behandlat och avstyrkt motion 2011/12:Ju11 (S) yrkande 7, se yttrande 2011/12:SkU4y. Även i det yttrandet anförde utskottet, med hänvisning till Tullverkets regleringsbrev, att det är en prioriterad fråga för verket att kontrollera och beslagta illegala vapen vid den svenska gränsen.

Utskottets ställningstagande

Som skatteutskottet framhåller i sitt yttrande är det en prioriterad fråga för tullen att kontrollera och beslagta illegala vapen vid den svenska gränsen. Tullverket ska särskilt inrikta sina kontroller på hot mot hälsa, miljö och säkerhet, vilket, som skatteutskottet påpekar, även innefattar kontroller av illegal vapeninförsl. Något tillkännagivande om prioritering av vapeninförsl behöver således inte göras. Av de skäl som skatteutskottet anför är utskottet inte heller berett att ställa sig bakom motionsyrkandena om olika uppdrag till Tullverket och Brottsförebyggande rådet för att minska vapensmugglingen och förbättra statistiken.

Utskottet avstyrker motionerna 2011/12:Ju11 (S) yrkande 7, 2011/12:Ju13 (MP) yrkandena 4–6, 2011/12:Ju15 (S) yrkande 3 och 2011/12:Ju227 (FP).

Vapensmuggling och redovisning av vapenbrott

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om att vapensmuggling alltid ska bedömas som grovt brott, att straffskalan när det gäller grov smuggling ska höjas och att Rikspolisstyrelsen ska få i uppdrag att lämna årliga rapporter till regeringen om tillämpningen av vapenlagstiftningen.

Jämför reservationerna 15 (MP) och 16 (MP, V).

Motionerna

I motion 2011/12:Ju13 (MP) yrkandena 1–2 föreslås det att smuggling av vapen och ammunition alltid ska bedömas som grov smuggling och att minimistraffet för detta brott ska höjas till två års fängelse.

I motion 2011/12:Ju13 (MP) yrkande 3 begärs det att Rikspolisstyrelsens årliga redovisning av vapenbrott och olovligen införda vapen och ammunition ska återupptas, dvs. att Rikspolisstyrelsen ska ges i uppdrag att varje år rapportera till regeringen om tillämpningen av vapenlagstiftningen och andra förhållanden av betydelse på området.

Bakgrund

Straffbestämmelserna om smuglingsbrott finns i lagen (2000:1225) om straff för smuggling. I 3 § stadgas att den som, i samband med införsel till landet av en vara som omfattas av ett särskilt föreskrivet förbud mot eller villkor för införsel, uppsåtligen bryter mot förbudet eller villkoret genom att underlåta att anmäla varan för tullbehandling, döms personen för *smuggling*, vilket leder till böter eller fängelse i högst två år.

Om ett brott som avses i 3 § är att anse som grovt, döms personen enligt 5 § för *grov smuggling*, vilket leder till fängelse i lägst sex månader och högst sex år. Vid bedömningen av om brottet är grovt ska det särskilt beaktas om gärningen har ingått som ett led i en brottslighet som utövat systematiskt eller i större omfattning, om gärningen med hänsyn till omständigheterna kring införseln, utförseln eller förfogandet har varit av särskilt farlig art eller om gärningen har inneburit en allvarlig kränkning av ett betydande samhällsintresse.

Regeringen tog 2007 initiativ till en nationell mobilisering mot den grova organiserade brottsligheten. I maj 2008 lämnades i utredningen Nationell mobilisering – överväganden och förslag (Ds 2008:38) förslag på åtgärder som skulle lägga grunden till en effektivare och mer uthållig bekämpning av den grova organiserade brottsligheten. I juli 2008 gav regeringen Rikspolisstyrelsen i uppdrag att tillsammans med andra berörda myndigheter, bl.a. Tullverket, säkerställa en effektiv och uthållig verksamhet för bekämpning av den grova organiserade brottsligheten. I uppdraget ingår bl.a. att årligen redovisa resultaten av den särskilda satsningen för att bekämpa den grova organiserade brottsligheten. I den årliga redovisningen anges bl.a. antalet beslag av skjutvapen under året. Av de samverkande myndigheternas senaste redovisning, som avser myndigheternas insatser mot den grova organiserade brottsligheten under 2011, framgår bl.a. att antalet beslagtagna vapen har ökat. Under 2011 redovisades beslag av nio automatvapen och 43 pistoler eller revolverar. Beslagen var koncentrerade till främst två av insatserna under året. Under 2010 gjordes beslag av vapen i ungefär lika många insatser som under 2011 men antalet vapen var lägre – fyra automatvapen och 13 pistoler. Under 2009 togs ett gevär och två pistoler eller revolverar i beslag.

I detta sammanhang bör även nämnas det ovan berörda regeringsuppdraget till Rikspolisstyrelsen och Tullverket att minska införseln av illegala skjutvapen till Sverige. Uppdraget, som bl.a. innefattar ett fördjupat under-rättelsesamarbete mellan berörda myndigheter och fler operativa insatser,

ska redovisas senast den 30 september 2012. I regeringsbeslutet (Ju2011/4092/PO) anføres bl.a. att tullen och polisen relativt sällan påträffar illegala skjutvapen vid gränsen. Däremot beslagtogs varje år, i samband med bl.a. husrannsakingar, ett stort antal skjutvapen som misstänks ha förts in i landet illegalt. Många beslagtagna skjutvapen är av utländskt ursprung, vilket kan vara en indikation på att det rör sig om illegal införsel. Enligt regeringen bör ett fördjupat samarbete mellan polisen och tullen ha sin utgångspunkt i en gemensam lägesbild av omfattningen och tillvägagångssätten för den illegala införseln av skjutvapen.

Utskottets ställningstagande

Som framgår ovan har Rikspolisstyrelsen och Tullverket fått i uppdrag att minska införseln av illegala skjutvapen till Sverige. Som regeringen påpekar i det ovan nämnda regeringsbeslutet (Ju2011/4092/PO) påträffar myndigheterna relativt sällan illegala skjutvapen vid gränsen. Samtidigt beslagtogs varje år många skjutvapen av utländskt ursprung, vilket kan tyda på att de har förts in illegalt. Det är enligt utskottet angeläget att kartlägga på vilka vägar vapen kommer in i landet och vilka metoder som används för införseln. Utskottet välkomnar därför regeringens ovan nämnda uppdrag om fördjupat underrättelsesamarbete om detta mellan berörda myndigheter och fler operativa insatser.

Till detta kommer den årliga redovisningen från de myndigheter som samverkar i arbetet mot den grova organiserade brottsligheten. Av den redovisningen framgår bl.a. antalet beslagtagna vapen.

Mot denna bakgrund anser inte utskottet att riksdagen bör ta något initiativ till ytterligare redovisning från Rikspolisstyrelsen om vapen. Utskottet är inte heller berett att föreslå någon förändring av straffbestämmelserna om smuglingsbrott. Riksdagen bör avslå motion 2011/12:Ju13 (MP) yrkandena 1–3.

Polisens tillståndsgivning till vapeninnehav

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om polisens tillståndsgivning till vapeninnehav.

Jämför reservationerna 17 (S, V) och 18 (V).

Motionerna

I motion 2011/12:Ju267 (S) påpekas att det är alltför långa handläggnings-tider när det gäller ansökningar om vapenlicens. Motionären begär i yrkande 1 att den rådande situationen ska genomlysas. I yrkande 2 begärs det att ansvariga myndigheter ska få i uppdrag att åtgärda problemet med långa handläggningstider.

I motion 2011/12:Ju325 (V) yrkande 4 anförs det att ärenden om licens-givning borde handläggas av de lokala polismyndigheterna och att reglerna borde ändras på så sätt.

Bakgrund

Frågor om tillstånd enligt vapenlagen (1996:67) prövas av polismyndighe-ten (2 kap. 2 §). I vapenförordningen (1996:70) fastställs vem som prövar frågor om tillstånd för en enskild person att inneha eller låna ut skjutva-pen, inneha ammunition eller ta emot skjutvapen för reparation eller över-syn och vem som godkänner att en enskild person i en vapenhandlares ställe närvarar vid provskjutningar. Enligt 1 kap. 3 § i denna förordning är det polismyndigheten på den ort där personen är folkbokförd eller, om han eller hon inte är folkbokförd i Sverige, på den ort där han eller hon är bosatt eller annars uppehåller sig som gör prövningen i dessa frågor.

Tillståndsgivningen för vapeninnehav m.m. är en del av polisens service-verksamhet, som är en av polisens kärnverksamheter. Vid årsskiftet 2010/2011 genomförde Statistiska centralbyrån på uppdrag av Rikspolissty-relsen serviceundersökningar där det ställdes frågor om hur nöjda service-mottagarna varit med polisens service när det gäller tillgänglighet, bemötande, effektivitet, information och möjlighet att få lämna synpunkter. En av de ärendetyper som undersöktes var ansökan om tillstånd för inne-hav av vapen och ammunition. För dessa ärenden blev det sammanvägda måttet nöjd-kund-index 74,3 (på en 100-gradig skala) för polisen i sin hel-het, vilket är ett bra resultat. Den lokala polismyndighet som fick sämst resultat hade nöjd-kund-index 66 och den myndighet som servicemotta-garna var mest nöjda med 85. Den kvalitetsfaktor som generellt fick sämst betyg var effektiviteten, där frågan om handläggningstid fick det lägsta medelvärde. Den kvalitetsfaktor som fick högst betyg var bemötandet.

Frågan om polisens organisation har nyligen varit föremål för en över-syn. Polisorganisationskommittén lämnade den 30 mars 2012 sitt betän-kande En sammanhållen svensk polis (SOU 2012:13). I betänkandet föreslås det bl.a. att Rikspolisstyrelsen, de 21 polismyndigheterna och Sta-tens kriminaltekniska laboratorium ombildas till en sammanhållen myndig-het, Polismyndigheten. Polismyndigheten ska ansvara för all polisverksam-het i landet med undantag för Säkerhetspolisens verksamhet. I betänkandet (s. 261–262) anförs det bl.a. att ombildningen till en myndighet ger myn-dighetsledningen möjlighet att ta ett helhetsansvar för polisverksamheten i hela landet. Detta ger förutsättningar för en mer effektiv ledning, styrning

och uppföljning av verksamheten. Myndighetsledningen kommer att gentemot regeringen ha helhetsansvaret för att goda verksamhetsresultat uppnås på ett kostnadseffektivt sätt. Polisorganisationskommitténs betänkande är ute på remiss till den 16 juli 2012.

Regeringen har nyligen gett Brottsförebyggande rådet, Brå, i uppdrag att analysera och följa upp resultatet av regeringens satsning på polisen (Ju2012/2428/PO). I uppdraget ingår att kartlägga hur resurstillskotten styrts och använts inom polisen och att analysera utvecklingen av polisens resultat, varvid en bedömning av resursökningarnas betydelse för resultatet ska göras. Brå ska delredovisa uppdraget senast den 1 juni 2013 och slutredovisa det senast den 1 oktober 2014.

Utskottets ställningstagande

I den serviceundersökning som genomfördes vid årsskiftet 2010/11 blev, som framgår ovan, nöjd-kund-index 74,3 för ärendetypen ansökan om tillstånd för vapeninnehav. Detta resultat, som avsåg polisen i sin helhet, är ett bra resultat. Generellt sett sämst resultat fick emellertid kvalitetsfaktorn effektivitet, och frågan om handläggningstid fick därvid det lägsta medelvärdet. Detta är givetvis inte tillfredsställande, särskilt mot bakgrund av de kraftiga resursförstärkningar som kommit polisen till godo under de senaste åren. Utskottet har tidigare, senast i samband med behandlingen av 2012 års budgetproposition, uttalat att det förstärkta resursläget ger polisen förutsättningar att förbättra verksamhetsresultaten (bet. 2011/12:JuU1 s. 30). Mot denna bakgrund välkomnar utskottet regeringens uppdrag till Brå att analysera och följa upp resultatet av regeringens satsning på polisen.

Till detta kommer den översyn som nyligen har gjorts om polisens organisation. Som framgår ovan har Polisorganisationskommittén föreslagit att de 21 polismyndigheterna ska ombildas till en sammanhållen myndighet, vilket enligt betänkandet skulle leda till en mer effektiv ledning, styrning och uppföljning av verksamheten. Som också framgår ovan är Polisorganisationskommitténs förslag nu ute på remiss. Därefter kommer förslaget att beredas inom Regeringskansliet.

Med hänsyn till de arbeten som pågår när det gäller polisens organisation och verksamhetsresultat anser inte utskottet att riksdagen bör göra något tillkännagivande till regeringen om polisens handläggning av vapenärenden. Motionerna 2011/12:Ju267 (S) yrkandena 1–2 och 2011/12:Ju325 (V) yrkande 4 avstyrks.

Övriga vapenfrågor

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avslår motioner med olika förslag om vapenlagen.
Jämför reservationerna 19 (V), 20 (V), 21 (V) och 22 (V).

Motionerna

Vapenmagasin

I motion 2011/12:Ju325 (V) yrkande 1 anförs det att reglerna om vapenmagasins kapacitet behöver skärpas, och en översyn av dessa regler begärs därför.

Halvautomatiska kulgevär som jaktvapen

I motion 2011/12:Ju325 (V) yrkande 2 begärs det en översyn av reglerna om halvautomatiska kulvapen vid jakt. Motionärerna anför att dessa vapen har sämre precision och kvalitet, vilket kan leda till onödigt lidande för de jagade djuren.

Användning av samma vapen för flera ändamål

I motion 2011/12:Ju307 (M) anförs det att den som har licens för ett vapen för ett visst ändamål borde få använda vapnet även för andra ändamål, t.ex. för både jakt och målskytte.

Tillstånd att inneha ammunition

I motion 2011/12:Ju308 (M) anförs det att det borde vara tillåtet att förvara ammunition i en annan kaliber än den som man har vapenlicens för.

Ändring av skjutvapen

I motion 2011/12:Ju14 (V) yrkande 2 begärs det en översyn av frågan om krav på att vapen ska vara intakta för att vara tillåtna. I motionen framhålls det att det är lättare att spåra en kula i t.ex. en brottsutredning om vapnet är intakt, dvs. att vapendelar inte har bytts ut.

Definitioner av olika slags vapen

I motion 2011/12:Ju325 (V) yrkande 3 anförs det att nuvarande regler inte är tillräckligt tydliga när det gäller definitioner av olika slags vapen och att det därför bör tillsättas en utredning för att se över definitionerna för målskyttevapen, jaktvapen och militära vapen.

Register över effektbegränsade vapen

I motion 2011/12:Ju358 (FP) (delvis) anför det att det bör inrättas ett register över innehavare av effektbegränsade vapen.

Utökad vapengarderob

I motion 2011/12:Ju233 (M) yrkas det att en jägare som har haft jägareexamen i minst fem år bör ges möjlighet att utöka sin vapengarderob med ytterligare två vapen till sammanlagt åtta vapen.

Bakgrund

Utredningen om behovet av en ändrad vapenlagstiftning i vissa avseenden

Som framgår ovan har regeringen nyligen gett en särskild utredare i uppdrag att analysera vissa frågor om skjutvapen och ta ställning till behovet av författningsändringar i vapenlagstiftningen (dir. 2012:19). Uppdraget ska redovisas senast den 31 januari 2013.

Utredaren ska bl.a. ta ställning till om, och i så fall i vilken utsträckning, *vapenmagasin* bör utgöra en sådan vapendel som ska jämföras med skjutvapen vid tillämpningen av vapenlagen, eller om hantering av vapenmagasin bör kontrolleras på något annat sätt. I den delen anför regeringen i utredningsdirektiven (s. 6) bl.a. att ett vapenmagasins utformning påverkar ett vapens funktion. Genom att magasinet byts ut till ett magasin för flera skott kan ett vapen förändras till ett väsentligt farligare vapen än det var från början. En sådan förändring kan också innebära att vapnet inte längre är lämpat för det ändamål som innehavaren fick tillstånd att inneha det för. Trots detta, anför regeringen, innehåller vapenlagstiftningen inte några regler om vapenmagasin. Detta är enligt regeringen inte tillfredsställande.

Utredaren ska vidare bl.a. utreda under vilka förutsättningar enskilda bör kunna medges tillstånd till innehav av *halvautomatiska* vapen. I den delen anför regeringen i direktiven (s. 5) bl.a. att det enligt Rikspolisstyrelsen är möjligt att bygga om ett halvautomatiskt vapen till ett helautomatiskt med vapendelar som inte kräver tillstånd. Det finns därför, anför regeringen, skäl att se mer restriktivt på halvautomatiska vapen än sådana som saknar automatisk funktion över huvud taget. Detta talar enligt regeringen i sin tur för att särskilda regler bör gälla för tillstånd till ett sådant innehav.

Halvautomatiska kulgevär som jaktvapen

Naturvårdsverket är ansvarig jaktmyndighet i Sverige. Verket ger bl.a. ut föreskrifter om vilka vapen som får användas vid jakt. Enligt 11 § Naturvårdsverkets föreskrifter och Allmänna råd om jakt och statens vilt (NFS 2002:18) får halvautomatiska kulgevär av civil typ, tillverkade för jakt och

som till konstruktion och utseende avser att efterlikna konventionella, manuellt omladdade kulgevär för jakt – förutom vad gäller omladdningsfunktionen – användas vid jakt. Sedan den 5 augusti 2010 får däremot inte kulgevär av militär halvautomatisk typ tidigare än 1942 eller av militär halvautomatisk konstruktion av modelltyp tidigare än 1942 användas vid jakt.

Godtagbara ändamål för innehav av skjutvapen

Enligt 2 kap. 4 § vapenlagen (1996:67) får ett tillstånd att inneha skjutvapen meddelas endast om den enskilde behöver vapnet för ett godtagbart ändamål. I Rikspolisstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om vapenlagstiftningen (RPSFS 2009:13) anges (s. 7) att den enskildes subjektiva uppfattning självfallet inte bör vara avgörande för om behov av vapnet kan anses föreligga utan att det bör göras en objektiv bedömning. Som godtagbara ändamål bör anges t.ex. jakt, målskytte, skydd, avlivning av fällfångade djur, samling, minne och prydnad.

Enligt 2 kap. 5 § andra stycket vapenlagen får tillstånd till innehav av skjutvapen för skjutning meddelas endast om vapnet är lämpat för det ändamål som tillståndet ska avse. I 2 kap. 5 § vapenförordningen (1996:70) finns en uppräknig av ett antal vapentyper och dess ändamål. Enligt 2 kap. 5 a § vapenförordningen får tillstånd till innehav av skjutvapen för skjutning för annat ändamål än jakt, målskytte, skydd eller avlivning av fällfångade djur beviljas om det finns synnerliga skäl och först efter det att ett yttrande från Rikspolisstyrelsen har inhämtats. I ovan nämnda föreskrifter (s. 7) anges att en restriktiv hållning bör gälla vid bedömningen av om ett skjutvapen är lämpat för sitt ändamål.

Enligt 3 kap. 3 § vapenförordningen innebär rätten att använda skjutvapen för jakt att man även, om inte annat anges, har rätt att använda vapnet till övning eller tävling samt till avlivning av djur. Rätten att använda skjutvapen för skyddsändamål innefattar, om inte annat anges, även en rätt att använda vapnet till övning eller tävling.

Tillstånd att inneha ammunition

Den som har tillstånd att inneha ett vapen och rätt att använda det för skjutning får enligt 2 kap. 8 § vapenlagen utan särskilt tillstånd inneha ammunition till vapnet, om ammunitionen är avsedd för samma ändamål som vapentillståndet avser. Tillstånd att i andra fall inneha ammunition får ges till enskilda personer samt till vissa sammanslutningar och huvudmän för museer, om det skäligen kan antas att ammunitionen inte kommer att missbrukas.

Ändring av skjutvapen

Ett tillstånd att inneha ett skjutvapen upphör enligt 4 kap. 1 § vapenlagen att gälla om vapnet ändras så att det till funktions- eller verkningsgrad blir ett väsentligt annorlunda vapen. Om ett vapen ändras på det sättet krävs alltså ett nytt innehavstillstånd. I Rikspolisstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om vapenlagstiftningen (RPSFS 2009:13) finns anvisningar om vad som räknas till tillståndskrävande ändringar av ett vapen (s. 42).

Definition av vapen

I 1 kap. 1 § vapenlagen (1996:67) anges att lagen gäller skjutvapen och ammunition samt vissa föremål som i lagen jämföras med vapen. Enligt 1 kap. 2 § vapenlagen förstås med skjutvapen vapen med vilka kulor, hagel, harpuner eller andra projektiler kan skjutas ut med hjälp av krutladdningar, kolsyre- eller luftladdningar, komprimerad luft eller andra liknande utskjutningsmedel. Vad som sägs om skjutvapen gäller enligt 1 kap. 3 § vapenlagen också för vissa andra anordningar och föremål, bl.a. sådana anordningar som till verkan och ändamål är jämförbara med skjutvapen.

Enligt 11 kap. 1 § a) vapenlagen får regeringen meddela föreskrifter om att vapenlagen eller vissa bestämmelser i lagen ska tillämpas även i fråga om andra föremål än sådana som anges i 1 kap. 2–3 §§, om föremålen är särskilt ägnade att användas vid brott mot någons liv, hälsa eller personliga säkerhet. Regeringen har meddelat sådana föreskrifter i vapenförordningen (1996:70). Till den förordningen finns en bilaga där skjutvapen och ammunition för tillämpningen av vissa bestämmelser i förordningen delas in i olika kategorier (kategori A–D). Till kategori A hör bl.a. automatiska skjutvapen och till kategori B hör bl.a. halvautomatiska vapen av vissa slag. Till kategori C hör bl.a. långa skjutvapen och halvautomatiska vapen av annat slag än i kategori B. Till kategori D hör enkelskotts långa skjutvapen med slätborrade lopp.

Effektbegränsade vapen

Den som har fyllt 18 år behöver enligt 2 kap. 1 § vapenlagen (1996:67) inte tillstånd för att inneha ett kolsyre-, luft-, fjäder eller harpunvapen med begränsad effekt. I 1 kap. 2 § första stycket vapenförordningen (1996:70) anges att ett kolsyre-, luft- eller fjädervapen anses ha begränsad effekt, om en projektil från vapnet fyra meter från pipans mynning har en anslagsenergi som är mindre än tio joule. Ett hel- eller halvautomatiskt vapen av det angivna slaget ska enligt andra stycket anses ha begränsad effekt, om varje projektil från vapnet har en anslagsenergi som är mindre än tre joule fyra meter från pipans mynning. Enligt tredje och fjärde styckena i den sistnämnda paragrafen gäller särskilda regler för kolsyrevapen som är avsedda för att med färg markera träffar på deltagare i stridsspel (paintballvapen) och för harpunvapen. Enligt punkt 6 i övergångsbestämmelserna

till vapenförordningen gäller att den som sedan tiden före den 1 januari 1992 innehar ett luft- eller fjädervapen, även fortsättningsvis får inneha vapnet utan tillstånd.

I promemorian Vissa frågor om vapenlagen (Ds 2010:6) behandlas bl.a. frågor som rör klassificeringen av effektbegränsade vapen. Promemorian bereds i dessa delar inom Regeringskansliet.

Justitieutskottet behandlade och avstyrkte i följd ett motionsyrkande om att införa ett generellt krav på tillstånd för att få förvärva effektbegränsade vapen (se bet. 2010/11:JuU7 s. 47–48). Utskottet uttalade då som sin uppfattning att det är rimligt att inte ha samma stränga reglering för mindre farliga vapen som för övriga vapen. Vidare ansåg utskottet att beredningen av förslagen i den ovan nämnda promemorian om klassificeringen av effektbegränsade vapen inte borde föregripas.

Vapengarderob

En enskild person får enligt 2 kap. 4 § vapenlagen (1996:67) meddelas tillstånd att inneha ett skjutvapen endast om han eller hon kan visa behov av vapnet för ett godtagbart ändamål. Tillstånd måste sökas för varje vapen. För tillstånd till innehav av jaktvapen krävs vidare enligt 2 kap. 4 § första stycket vapenförordningen (1996:70) att den sökande avlagt ett prov som visar att den sökande har grundläggande kunskaper om jakt och viltvård och kan handha vapnet. Den som har avlagt ett sådant prov ska anses ha behov av jaktvapen, om inte särskilda skäl föranleder annat. Behovet ska anses motsvara fyra vapen, om det inte finns omständigheter som talar för att sökanden behöver fler vapen än så. Tillstånd till fler än sex jaktvapen får beviljas endast om sökanden visar att det finns ett mycket kvalificerat behov (2 kap. 4 § fjärde och femte styckena vapenförordningen). I Rikspolisstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om vapenlagstiftningen (RPSFS 2009:13) anges (s. 13) att tillstånd till innehav av fler än sex jaktvapen endast bör meddelas undantagsvis.

Justitieutskottet har tidigare behandlat och avstyrkt motionsyrkanden om utökad vapengarderob, senast i bet. 2010/11:JuU7 (s. 49–50). Utskottet ansåg då att de avvägningar som har gjorts i vapenlagen när det gäller tillstånd att inneha jaktvapen var lämpliga. Något initiativ från riksdagen var därför inte påkallat.

Utskottets ställningstagande

Som framgår ovan pågår det för närvarande en utredning där utredaren bl.a. ska överväga vissa frågor när det gäller vapenmagasin. Utredningens resultat bör inte föregripas och motion 2011/12:Ju325 (V) yrkande 1 avstyrks därför.

I översynen av vapenlagen ska utredaren bl.a. ta ställning till under vilka förutsättningar som enskilda personer bör kunna medges tillstånd till halvautomatiska vapen. Utredningen bör inte heller i denna del föregripas

och utskottet avstyrker därför förslaget i motion 2011/12:Ju325 (V) yrkande 2 om en översyn av reglerna om halvautomatiska kulvapen vid jakt. Motionsyrkandet bör avslås.

Enligt utskottet är de nuvarande reglerna om att ett vapen endast får användas till det ändamål som tillståndet avser väl avvägda. Enligt dessa regler får ett jaktvapen även användas till övning eller tävling samt till avlivning av djur. Utskottet kan inte se något behov av en utvidgning av dessa regler. Motion 2011/12:Ju307 (M) bör avslås.

Även reglerna om tillstånd att inneha ammunition är enligt utskottet väl avvägda. Utskottet är inte berett att ställa sig bakom förslaget i motion 2011/12:Ju308 (M) om en utvidgning av dessa regler. Motionen bör avslås.

Som framgår ovan pågår det för närvarande en översyn av vapenlagen i vissa avseenden. I avvaktan på resultatet av den översynen bör inte något tillkännagivande göras om att införa ett krav på att vapen ska vara intakta. Motion 2011/12:Ju14 (V) yrkande 2 avstyrks.

Utskottet är inte heller berett att ställa sig bakom yrkandet om nya definitioner för olika vapentyper. Motion 2011/12:Ju325 (V) yrkande 3 bör avslås.

När det gäller effektbegränsade vapen vidhåller utskottet sin tidigare uttalande uppfattning att det är rimligt att inte ha samma stränga reglering för mindre farliga vapen som för övriga vapen. Dessutom vill utskottet inte föregripa beredningen av promemorian Vissa frågor om vapenlagen (Ds 2010:6), som bl.a. behandlar frågor om klassificeringen av effektbegränsade vapen. Motion 2011/12:Ju358 (FP) bör avslås i denna del.

Utskottet anser alltjämt att vapenlagen innehåller lämpliga avvägningar när det gäller tillstånd att inneha jaktvapen. Förslaget om en utökad vapengarderob i motion 2011/12:Ju233 (M) avstyrks därför.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Regeringens förslag om förtydligande av bestämmelsen om grovt vapenbrott, punkt 1 (SD)

av Kent Ekeroth (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen antar 9 kap. 1 § regeringens förslag till lag om ändring i vapenlagen (1996:67) och tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen proposition 2011/12:109 punkt 1 i denna del och motion

2011/12:Ju12 av Kent Ekeroth (SD) yrkande 1.

Ställningstagande

Jag befarar att regeringens förslag om vilka omständigheter som ska beaktas vid bedömningen av om ett vapenbrott är grovt är alltför snävt. Kriminella personers användning av skjutvapen ökar, och sådana vapen är en förutsättning för grova brott med svåra följder. Jag tycker därför att det vore bra att särskilt ange i bestämmelsen att domstolen även särskilt ska beakta om gärningsmannen tidigare har gjort sig skyldig till grov eller upprepad brottslighet. Regeringen bör återkomma till riksdagen med ett sådant förslag. I avvaktan på det tillstyrker jag 9 kap. 1 § regeringens förslag till lag om ändring i vapenlagen.

2. Utvärdering av ändringen av bestämmelsen om grovt vapenbrott, punkt 2 (S)

av Morgan Johansson (S), Kerstin Haglö (S), Christer Adelsbo (S), Elin Lundgren (S), Anna Wallén (S) och Arhe Hamednaca (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2011/12:Ju15 av Morgan Johansson m.fl. (S) yrkande 5 i denna del.

Ställningstagande

Vår grundinställning är att förslagen i propositionen är otillräckliga när det gäller bekämpningen av illegala vapen. Det är emellertid av största vikt att synen på vapenbrott skärps. Vi är därför beredda att stödja de förslag som regeringen nu lägger fram, bl.a. förslaget om att förtydliga bestämmelsen om grovt vapenbrott i 9 kap. 1 § vapenlagen. Lagrådet har dock riktat skarp kritik mot utformningen av regeringens förslag till ändring av 9 kap. 1 § vapenlagen. Lagrådets synpunkter bör tas på största allvar. Vi anser därför att tillämpningen av den nämnda bestämmelsen bör utvärderas ett år efter det att den har trätt i kraft.

3. Skärpta straff för vapenbrott, punkt 3 (S)

av Morgan Johansson (S), Kerstin Haglö (S), Christer Adelsbo (S), Elin Lundgren (S), Anna Wallén (S) och Arhe Hamednaca (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2011/12:Ju11 av Morgan Johansson m.fl. (S) yrkande 5,

2011/12:Ju15 av Morgan Johansson m.fl. (S) yrkande 1,

2011/12:Ju203 av Hans Hoff (S),

2011/12:Ju282 av Gunilla Carlsson i Hisings Backa (S) i denna del och

2011/12:Ju359 av Morgan Johansson m.fl. (S) yrkande 2 i denna del och bifaller delvis motionerna

2011/12:Ju12 av Kent Ekeröth (SD) yrkande 2,

2011/12:Ju14 av Lena Olsson m.fl. (V) yrkande 1,

2011/12:Ju271 av Mikael Cederbratt (M),

2011/12:Ju316 av Metin Ataseven (M),

2011/12:Ju358 av Allan Widman (FP) i denna del och

2011/12:Ju404 av Thomas Finnborg och Ann-Charlotte Hammar Johnsson (båda M).

Ställningstagande

En av de viktigaste politiska åtgärderna är att skapa trygghet i samhället. Den organiserade brottslighetens utbredning och de kriminellas tillgång till illegala vapen är ett konkret hot mot medborgarnas trygghet och tilltro till rättsväsendet. Det dödliga våld som kan hänföras till kriminella konflikter har ökat med drygt 50 procent sedan 1990-talet. En viktig åtgärd för att motverka denna utveckling är att skärpa straffen för grova vapenbrott. Minimistraffet för grovt vapenbrott bör höjas till fängelse i ett år.

Regeringens passivitet och otydlighet har emellertid medfört att behovet av en skärpt vapenlagstiftning inte har utretts på ett godtagbart sätt. De förslag som har kommit fram har inte tillräckligt beaktat allvaret i att illegala vapen i hög utsträckning finns i samhället. Ur ett brottsbekämpningsperspektiv borde ett förslag om skärpta straff för grova vapenbrott ha varit klart att läggas fram för riksdagen redan i dag. Regeringen måste skyndsamt återkomma till riksdagen med ett sådant förslag.

4. Skärpta straff för vapenbrott, punkt 3 (SD)

av Kent Ekeröth (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2011/12:Ju12 av Kent Ekeröth (SD) yrkande 2 och bifaller delvis motionerna 2011/12:Ju11 av Morgan Johansson m.fl. (S) yrkande 5, 2011/12:Ju14 av Lena Olsson m.fl. (V) yrkande 1, 2011/12:Ju15 av Morgan Johansson m.fl. (S) yrkande 1, 2011/12:Ju203 av Hans Hoff (S), 2011/12:Ju271 av Mikael Cederbratt (M), 2011/12:Ju282 av Gunilla Carlsson i Hisings Backa (S) i denna del, 2011/12:Ju316 av Metin Ataseven (M), 2011/12:Ju358 av Allan Widman (FP) i denna del, 2011/12:Ju359 av Morgan Johansson m.fl. (S) yrkande 2 i denna del och 2011/12:Ju404 av Thomas Finnborg och Ann-Charlotte Hammar Johnsson (båda M).

Ställningstagande

Av propositionen framgår att Rikspolisstyrelsen anser att användningen av enhandsvapen och helautomatiska vapen i kriminella sammanhang utgör ett stort och växande problem. Enligt myndigheten har andelen våldsbrott med dödlig utgång där skjutvapen har använts ökat. Vidare menar man att mord och väpnade uppgörelser i kriminella miljöer på senare tid har kommit att utgöra ett sådant problem att situationen kan betecknas som akut. Rikspolisstyrelsen har därför förordat att minimistraffet för grovt vapenbrott ska höjas till fängelse i två år. För brott som avser enhandsvapen eller helautomatiska vapen har man förordat höjt maxstraff till fängelse i sex år.

Jag anser att regeringen måste vidta snabbare åtgärder för att ta itu med situationen som Rikspolisstyrelsen betecknar som akut. I avvaktan på vad den pågående utredningen kommer fram till bör regeringen redan nu återkomma till riksdagen med ett lagstiftningsförslag om att höja minimistraf-fet för grovt vapenbrott till fängelse i ett år.

5. Skärpta straff för vapenbrott, punkt 3 (V)

av Leif Lindström (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2011/12:Ju14 av Lena Olsson m.fl. (V) yrkande 1 och bifaller delvis motionerna 2011/12:Ju11 av Morgan Johansson m.fl. (S) yrkande 5, 2011/12:Ju12 av Kent Ekeröth (SD) yrkande 2, 2011/12:Ju15 av Morgan Johansson m.fl. (S) yrkande 1, 2011/12:Ju203 av Hans Hoff (S), 2011/12:Ju271 av Mikael Cederbratt (M), 2011/12:Ju282 av Gunilla Carlsson i Hisings Backa (S) i denna del, 2011/12:Ju316 av Metin Ataseven (M), 2011/12:Ju358 av Allan Widman (FP) i denna del, 2011/12:Ju359 av Morgan Johansson m.fl. (S) yrkande 2 i denna del och 2011/12:Ju404 av Thomas Finnborg och Ann-Charlotte Hammar Johnsson (båda M).

Ställningstagande

Regeringen har med hänsyn till beredningsunderlaget inte nu föreslagit någon förändring av straffskalan för grova vapenbrott. I stället har en utredning tillsatts för att se över frågan. Rikspolisstyrelsen har i sitt remissvar föreslagit att minimistraf-fet för grova vapenbrott höjs från fängelse i sex månader till fängelse i två år. Rikspolisstyrelsen menar att användningen av enhandsvapen och helautomatiska vapen i kriminella kretsar är ett stort och växande problem. Situationen är akut.

Jag delar Rikspolisstyrelsens bedömning. En höjning av minimistraf-fet för grova vapenbrott till fängelse i två år skulle öka polisens möjlighet att bekämpa vapenbrottsligheten. En straffskärpning skulle sannolikt leda till minskad tillgång till vapen. Samtidigt är det viktigt att komma ihåg att grogrunden för rekrytering till kriminella gäng utgörs av de sociala och ekonomiska orättvisorna. Detta måste motarbetas på helt andra sätt än genom skärpta straff.

Jag vill avslutningsvis understryka vikten av att den nya utredningen inte dras i långbänk. Regeringen bör skyndsamt återkomma med ett förslag om skärpning av straffskalan för grova vapenbrott.

- 6. Kriminalisering av förberedelse till vapenbrott, punkt 4 (S)**
av Morgan Johansson (S), Kerstin Haglö (S), Christer Adelsbo (S), Elin Lundgren (S), Anna Wallén (S) och Arhe Hamednaca (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2011/12:Ju359 av Morgan Johansson m.fl. (S) yrkande 4.

Ställningstagande

Det förekommer olaglig vapentillverkning i organiserad form i Sverige. Det är viktigt att komma åt sådan verksamhet. Därför menar vi att det borde införas straffansvar för förberedelse till vapenbrott.

- 7. Hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation vid misstanke om grovt vapenbrott, punkt 5 (S)**
av Morgan Johansson (S), Kerstin Haglö (S), Christer Adelsbo (S), Elin Lundgren (S), Anna Wallén (S) och Arhe Hamednaca (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2011/12:Ju11 av Morgan Johansson m.fl. (S) yrkande 6, 2011/12:Ju15 av Morgan Johansson m.fl. (S) yrkande 2 och 2011/12:Ju359 av Morgan Johansson m.fl. (S) yrkande 2 i denna del och bifaller delvis motion 2011/12:Ju358 av Allan Widman (FP) i denna del.

Ställningstagande

Den organiserade brottslighetens utbredning och de kriminellas tillgång till illegala vapen är ett konkret hot mot medborgarnas trygghet och tilltro till rättsväsendet. Skottlossningar mellan kriminella har avlöst varandra under senare år. Under lång tid har särskilt våra storstäder skakats av skottsälvor på öppna gator.

Det måste tas krafttag för att stävja denna utveckling. Regeringen har emellertid inte tagit utvecklingen på tillräckligt stort allvar, vilket har lett till att svensk polis ligger efter jämfört med t.ex. Danmark när det gäller verktyg för att komma åt illegala vapen. Ett viktigt sådant verktyg är hemlig teleavlyssning. Regeringens passivitet och otydlighet har emellertid medfört att detta inte har utretts i tid. Ur ett brottsbekämpningsperspektiv borde ett förslag om att införa en möjlighet att använda hemlig teleavlyssning vid misstanke om grovt vapenbrott ha varit klart att läggas fram för riksdagen redan i dag. Det är angeläget att regeringen snarast återkommer till riksdagen med ett förslag om detta.

8. Utvärdering av bestämmelsen om straffansvar för den som utan tillstånd förvarar skjutvapen åt någon annan, punkt 7 (S)

av Morgan Johansson (S), Kerstin Haglö (S), Christer Adelsbo (S), Elin Lundgren (S), Anna Wallén (S) och Arhe Hamednaca (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2011/12:Ju15 av Morgan Johansson m.fl. (S) yrkande 5 i denna del.

Ställningstagande

Som vi utvecklar i vårt särskilda yttrande nedan anser vi att det är viktigt att införa straffansvar för den som olovligen förvarar skjutvapen åt någon annan. Vi ställer oss därför bakom regeringens förslag om detta. Lagrådet har emellertid avstyrkt regeringens förslag i lagrådsremissen till ändring av bl.a. 9 kap. 2 § vapenlagen. Lagrådets synpunkter bör tas på största allvar. Vi anser därför att tillämpningen av den nämnda bestämmelsen bör utvärderas ett år efter det att den har trätt i kraft.

9. Regeringens förslag om att införa straffansvar för underlåtenhet att anmäla införsel av vapen, punkt 8 (SD)

av Kent Ekeröth (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1996:701) om Tullverkets befogenheter vid Sveriges gräns mot ett annat land inom Europeiska unionen och tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen proposition 2011/12: 109 punkt 2 och motion

2011/12:Ju12 av Kent Ekeröth (SD) yrkande 3 och
bifaller delvis motion

2011/12:Ju14 av Lena Olsson m.fl. (V) yrkande 3.

Ställningstagande

Av propositionen framgår att Tullverket vill att det införs ett krav på uppvisande av tillståndsbevis vid införsel av vapen. Detta skulle enligt verket öka möjligheterna att kontrollera vilka vapen som förs in och dessutom göra det lättare att beivra en underlåten anmälan om införsel som smugglingsbrott. Det är oroväckande många insmugglade vapen som används vid grova brott i Sverige. Samtidigt har Tullverkets bemanning minskat sedan 1990-talet och Sveriges inträde i Schengenområdet. Jag är övertygad om att våra gränskontroller behöver stärkas för att förhindra illegal vapeninförsel. Regeringen bör snarast återkomma med ett förslag som tillgodoser Tullverkets förslag om krav på uppvisande av tillståndsbevis. I avvaktan på detta tillstyrker jag regeringens förslag till lag om ändring i inregränslagen.

10. Regeringens förslag om att införa straffansvar för underlåtenhet att anmäla införsel av vapen, punkt 8 (V)

av Leif Lindström (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1996:701) om Tullverkets befogenheter vid Sveriges gräns mot ett annat land inom Europeiska unionen och tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen proposition 2011/12: 109 punkt 2 och motion

2011/12:Ju14 av Lena Olsson m.fl. (V) yrkande 3 och
bifaller delvis motion

2011/12:Ju12 av Kent Ekeröth (SD) yrkande 3.

Ställningstagande

Jag stöder regeringens förslag i denna del. Jag är emellertid tveksam till om den föreslagna anmälningsskyldigheten är en tillräcklig åtgärd. Regeringen bör låta se över frågan om Tullverkets befogenheter. Det bör i samband med det övervägas om det bör införas ett krav på att tillståndsbe-

viset ska visas upp i samband med gränspasseringen. I avvaktan på resultatet av en sådan översyn tillstyrker jag regeringens förslag till lag om ändring i inregränslagen.

11. Vapenamnesti, punkt 10 (S, MP, V)

av Morgan Johansson (S), Kerstin Haglö (S), Christer Adelsbo (S), Elin Lundgren (S), Anna Wallén (S), Arhe Hamednaca (S), Maria Ferm (MP) och Leif Lindström (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2011/12:Ju13 av Maria Ferm och Agneta Börjesson (båda MP) yrkande 7, 2011/12:Ju15 av Morgan Johansson m.fl. (S) yrkande 4 och 2011/12:Ju359 av Morgan Johansson m.fl. (S) yrkande 5 och bifaller delvis motion 2011/12:Ju358 av Allan Widman (FP) i denna del.

Ställningstagande

Ju fler vapen det finns i ett samhälle, desto större är risken att vapen kommer till brottslig användning. För att så snart som möjligt få bort så många som möjligt av de illegala vapnen bör en vapenamnesti utfärdas tämligen omgående och i vart fall under innevarande år.

12. Handlingsplan för att minska vapensmugglingen, punkt 11 (S, MP, V)

av Morgan Johansson (S), Kerstin Haglö (S), Christer Adelsbo (S), Elin Lundgren (S), Anna Wallén (S), Arhe Hamednaca (S), Maria Ferm (MP) och Leif Lindström (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2011/12:Ju13 av Maria Ferm och Agneta Börjesson (båda MP) yrkandena 4 och 5.

Ställningstagande

Ingen vet i dag hur många vapen och hur mycket ammunition som smugglas in i landet. Den illegala införseln sker på många olika sätt och på många olika vägar. Tullverkets möjligheter att ingripa mot smuggling har försämrats sedan Sveriges inträde i EU. Vi anser att Tullverket bör upprätta en handlingsplan med förslag om hur vapensmugglingen ska minska. Redovisningen bör utgöra ett underlag för kommande åtgärder. Verket bör därefter årligen rapportera till regeringen antalet misstänkta brott och de huvudsakliga åtgärder som har vidtagits.

13. Statistik över insmugglade vapen och ammunition, punkt 12 (S, MP, V)

av Morgan Johansson (S), Kerstin Haglö (S), Christer Adelsbo (S), Elin Lundgren (S), Anna Wallén (S), Arhe Hamednaca (S), Maria Ferm (MP) och Leif Lindström (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2011/12:Ju13 av Maria Ferm och Agneta Börjesson (båda MP) yrkande 6 och

bifaller delvis motion

2011/12:Ju227 av Christer Winbäck (FP).

Ställningstagande

Den offentliga statistiken över illegal införsel av vapen och ammunition måste förbättras. En sådan statistik behövs för att vi bättre ska kunna följa effekterna av de åtgärder som vidtas mot vapensmugglingen. Arbetet bör ledas av Tullverket tillsammans med Brottsförebyggande rådet (Brå). Statistiken bör sedan redovisas i Brås samlade kriminalstatistik.

14. Prioritering av arbetet mot vapensmuggling, punkt 13 (S, MP, V)

av Morgan Johansson (S), Kerstin Haglö (S), Christer Adelsbo (S), Elin Lundgren (S), Anna Wallén (S), Arhe Hamednaca (S), Maria Ferm (MP) och Leif Lindström (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 13 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2011/12:Ju11 av Morgan Johansson m.fl. (S) yrkande 7 och

2011/12:Ju15 av Morgan Johansson m.fl. (S) yrkande 3.

Ställningstagande

Regeringens förslag i propositionen omfattar endast en liten del av de åtgärder som måste genomföras för att motverka den organiserade brottslighetens utbredning och de kriminellas tillgång till illegala vapen. En åtgärd som skulle kunna vidtas omedelbart är att ge Tullverket i uppdrag att prioritera vapensmugglingen. Det är märkligt att ett sådant uppdrag saknas i verkets regleringsbrev trots alla incidenter som har skett den senaste tiden med illegala vapen.

15. Skärpta straff för vapensmuggling, punkt 14 (MP)

av Maria Ferm (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 14 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2011/12:Ju13 av Maria Ferm och Agneta Börjesson (båda MP) yrkandena 1 och 2.

Ställningstagande

De åtgärder som regeringen lägger fram i propositionen är inte i huvudsak inriktade mot de personer som begår grova brott. Vi anser att det behövs skarpare och fler åtgärder. En sådan åtgärd vore att avsevärt höja straffen för smuggling av vapen och ammunition. Att illegalt föra in vapen i landet måste jämföras med några av de mest grova brotten med hänsyn till de effekter som en användning av vapnen kan få. En straffskärpning skulle vidare medföra att de brottsbekämpande myndigheterna får tillgång till fler tvångsmedel vid misstanke om sådana brott. Smuggling av vapen och ammunition bör till att börja med alltid bedömas som grova brott. Dessutom bör minimistraftet för grov smuggling höjas till fängelse i två år.

16. Redovisning från Rikspolisstyrelsen om vapenbrott m.m., punkt 15 (MP, V)

av Maria Ferm (MP) och Leif Lindström (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 15 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2011/12:Ju13 av Maria Ferm och Agneta Börjesson (båda MP) yrkande 3.

Ställningstagande

Rikspolisstyrelsens rapporteringsskyldighet när det gäller vapenbrott och olovligen införda vapen och ammunition upphörde efter utgången av 2006. Denna årliga redovisning bör återupptas. Det är viktigt med kontinuerlig rapportering på detta område för att vi ska kunna följa vilka effekter som vidtagna åtgärder får.

17. Handläggningstider i ärenden om tillstånd till vapeninnehav, punkt 16 (S, V)

av Morgan Johansson (S), Kerstin Haglö (S), Christer Adelsbo (S), Elin Lundgren (S), Anna Wallén (S), Arhe Hamednaca (S) och Leif Lindström (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 16 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2011/12:Ju267 av Krister Örnfjäder (S) yrkande 1 och bifaller delvis motion 2011/12:Ju267 av Krister Örnfjäder (S) yrkande 2.

Ställningstagande

Handläggningstiderna i ärenden om s.k. vapenlicens är enligt uppgift orimligt långa. Detta är problematiskt för såväl de personer som söker vapenlicens som för t.ex. vapenhandlarna. En genomlysning av situationen måste ske.

18. Tillståndsgivning till vapeninnehav av lokal polismyndighet, punkt 17 (V)

av Leif Lindström (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 17 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2011/12:Ju325 av Lena Olsson m.fl. (V) yrkande 4.

Ställningstagande

Polisens tillståndsgivning när det gäller vapeninnehav bör skötas på lokal nivå. Den lokala myndigheten har såväl lokalkännedom som personkännedom. Detta kan vidare vara avgörande för ett snabbt agerande vid misstanke om vapenbrott.

19. Definitioner av olika slags vapen, punkt 18 (V)

av Leif Lindström (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 18 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2011/12:Ju325 av Lena Olsson m.fl. (V) yrkande 3.

Ställningstagande

Polisens tillståndsgivning när det gäller vapen är en grannliga uppgift. Jag anser att gällande regelverk i dag inte är tillräckligt tydligt när det gäller definitionen av olika slags vapen. Vid polisens licensgivning skulle det underlätta med tydliga definitioner av målskyttevapen, jaktvapen och militära vapen. Regeringen bör skyndsamt tillsätta en utredning med uppdraget att ta fram förslag till sådana definitioner.

20. Skärpta regler om vapenmagasin, punkt 19 (V)

av Leif Lindström (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 19 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2011/12:Ju325 av Lena Olsson m.fl. (V) yrkande 1.

Ställningstagande

Reglerna om vapenmagasins kapacitet bör skärpas. Genom att koppla ett magasin med hög kapacitet till ett vapen för jakt, kan vapnet förvandlas till något helt annat än det ursprungligen var avsett för. I händerna på fel person kan ett sådant vapen orsaka stora katastrofer. Reglerna om vapenmagasins kapacitet bör ses över.

21. Krav på att vapen ska vara intakta, punkt 22 (V)

av Leif Lindström (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 22 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2011/12:Ju14 av Lena Olsson m.fl. (V) yrkande 2.

Ställningstagande

Jag vill lyfta fram problemet med moderna systemvapen där man kan växla kaliber med en vanlig insexnyckel. Detta öppnar upp för beräknande förfaringssätt i samband med vapenbrott. En bärande del i vapenbrottsutredningar och liknande är att det är lättare att spåra kulan från ett intakt vapen. Om vapendelar däremot tillfälligtvis har växlats är det svårare att identifiera vapnet. Jag anser att regeringen ska låta se över om det bör införas ett krav på att vapen ska vara intakta för att vara tillåtna.

22. Halvautomatiska kulvapen vid jakt, punkt 23 (V)

av Leif Lindström (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 23 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2011/12:Ju325 av Lena Olsson m.fl. (V) yrkande 2.

Ställningstagande

Halvautomatiska kulvapen har sämre precision och kvalitet, vilket kan leda till ett onödigt lidande för djuren om sådana vapen används vid jakt. Regeringen bör se till att reglerna om halvautomatiska kulvapen omgående ses över.

Särskilt yttrande

Regeringens förslag om att införa straffansvar för den som utan tillstånd förvarar skjutvapen åt någon annan, punkt 6 (S)

Morgan Johansson (S), Kerstin Haglö (S), Christer Adelsbo (S), Elin Lundgren (S), Anna Wallén (S) och Arhe Hamednaca (S) anför:

Ställningstagande

Vi anser att det är viktigt att straffansvar införs för den som olovligen förvarar skjutvapen åt någon annan. Vi lade därför fram ett sådant förslag i vår kommittémotion Trygghet mot brott (mot. 2011/12:Ju359 yrkande 3). Ett förslag om detta finns även i motion 2011/12:Ju282 (S) (delvis). Som regeringen anför i propositionen, vilket även har påpekats i de nämnda motionerna, finns det med den nuvarande regleringen en risk att s.k. ”målvakter” anlitas i kriminella kretsar för att skaffa vapentillstånd. Det är viktigt att denna lucka i lagstiftningen täpps till. Det är tillfredsställande att regeringen nu har lagt fram ett förslag som tillgodoser förslagen i de nämnda motionerna. Vi avstår därför från att reservera oss till förmån för dem.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2011/12:109 Vissa åtgärder mot illegala vapen:

1. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i vapenlagen (1996:67),
2. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1996:701) om Tullverkets befogenheter vid Sveriges gräns mot ett annat land inom Europeiska unionen.

Följdmotionerna

2011/12:Ju12 av Kent Ekeröth (SD):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att tidigare grov eller upprepad brottslighet av allvarlig karaktär särskilt ska beaktas vid bedömningen av huruvida ett vapenbrott ska anses vara grovt.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att straffskalan för grovt vapenbrott ska skärpas från lägst fängelse i sex månader till lägst fängelse i ett år.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att tillstyrka Tullverkets förslag om att tillståndsbevis ska uppvisas för Tullverket i samband med gränspasserings och införsel av vapen.

2011/12:Ju13 av Maria Ferm och Agneta Börjesson (båda MP):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att olovlig införsel av vapen och ammunition till Sverige ska utgöra ett grovt smuggelbrott enligt lagen (2000:1225) om straff för smuggling.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att påföljdsminimum för grovt smuggelbrott vid olovlig införsel av vapen och ammunition ska vara minst två års fängelse.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Rikspolisstyrelsen ska ges i uppdrag att årligen till regeringen rapportera om tillämpningen av vapenlagstiftningen och andra förhållanden av betydelse på området.

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Tullverket ska ges i uppdrag att till regeringen redovisa ett förslag på handlingsplan för att kraftigt minska antalet olovligen införda vapen i landet.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Tullverket ska ges i uppdrag att årligen till regeringen redovisa mängden olovligen införda vapen och ammunition och de huvudsakliga åtgärder som vidtagits för att minska den olovliga införseln.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Tullverket och Brottsförebyggande rådet tillsammans ska utveckla statistik för att redovisa smuggelbrott när det gäller vapen och ammunition.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om vapenamnesti hösten 2012.

2011/12:Ju14 av Lena Olsson m.fl. (V):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en översyn av straffskalorna för vapenbrott.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en översyn av frågan om krav på att vapen ska vara intakta.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en översyn av Tullverkets befogenheter.

2011/12:Ju15 av Morgan Johansson m.fl. (S):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om höjt straff för grovt vapenbrott.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att göra det möjligt att avlyssna telefonsamtal till och från dem som misstänks för grovt vapenbrott.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ge Tullverket i uppdrag att prioritera vapen smuggling.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att snarast införa vapenamnesti.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utvärdera de föreslagna ändringarna i vapenlagstiftningen 9 kap. 1 § och 2 §.

Motion väckt med anledning av skrivelse 2011/12:73

2011/12:Ju11 av Morgan Johansson m.fl. (S):

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om höjt straff för grovt vapenbrott.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att göra det möjligt att telefonavlyssna dem som misstänks för grovt vapenbrott.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ge tullen i uppdrag att prioritera vapen-smuggling.

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2011

2011/12:Ju203 av Hans Hoff (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att skärpa straffen för brott mot vapenlagen.

2011/12:Ju227 av Christer Winbäck (FP):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att återkomma med ett förslag på hur statistiken över vapeninförsel i landet kan förbättras.

2011/12:Ju233 av Sten Bergheden (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att jägare efter fem års innehav av jägarexamen bör ges möjlighet att utöka vapengarderoben till åtta vapen.

2011/12:Ju267 av Krister Örnfjäder (S):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en genomlysning av den rådande situationen när det gäller handläggningen av vapenlicenser.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ge den ansvariga myndigheten i uppdrag att åtgärda problemet med långa handläggningstider för vapenlicenser.

2011/12:Ju271 av Mikael Cederbratt (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över möjligheterna att höja straffsatsen för illegalt vapeninnehav.

2011/12:Ju282 av Gunilla Carlsson i Hisings Backa (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en skärpt vapenlag.

2011/12:Ju307 av Åsa Coenraads (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att innehav av vapenlicens för ett vapen ska kunna användas för dubbla ändamål.

2011/12:Ju308 av Åsa Coenraads (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att det borde vara tillåtet att förvara ammunition i annan kaliber än den man har vapenlicens för.

2011/12:Ju316 av Metin Ataseven (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om höjda straff för brott mot vapenlagen.

2011/12:Ju325 av Lena Olsson m.fl. (V):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om reglerna för vapenmagasins kapacitet.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om användandet av halvautomatiska kulvapen vid jakt.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att tillsätta en utredning för att ta fram en definition av målskyttevapen, jaktvapen och militära vapen.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att licensgivning ska skötas av den lokala polismyndigheten.

2011/12:Ju358 av Allan Widman (FP):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en skärpt vapenpolitik.

2011/12:Ju359 av Morgan Johansson m.fl. (S):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om skärpt minimistraff för grovt vapenbrott samt möjlighet till telefonavlyssning vid utredning av dessa brott.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om straffansvar för den som uppsåtligen eller av oaktsamhet förvarar skjutvapen åt annan olovligen.

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om straffansvar för förberedelse till vapenbrott.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om vapenamnesti.

*2011/12:Ju404 av Thomas Finnborg och Ann-Charlotte Hammar
Johnsson (båda M):*

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om olaga vapeninnehav.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

I Förslag till lag om ändring i vapenlagen (1996:67)

Härigenom föreskrivs i fråga om vapenlagen (1996:67)
dels att nuvarande 6 kap. 4 a § ska betecknas 6 kap. 4 b §,
dels att 2 kap. 10 och 18 §§, 6 kap. 4 och 6 §§, 9 kap. 1 och 2 §§ samt
 rubriken närmast före 6 kap. 4 § ska ha följande lydelse,
dels att det i lagen ska införas sex nya paragrafer, 2 kap. 10 a–10 d §§
 och 6 kap. 3 b och 4 a §§, samt närmast före 6 kap. 3 b § en ny rubrik av
 följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.10 §¹

Tillstånd att driva handel med skjutvapen får meddelas den som har rätt att driva handel i allmänhet, har de kunskaper som behövs samt är ordentlig och pålitlig. Tillstånd får meddelas endast för handel som skall bedrivas yrkesmässigt.

I tillståndet skall det anges vilka typer av skjutvapen och vilket antal av varje typ av skjutvapen tillståndet avser. Tillståndet medför rätt att inneha de skjutvapen som anges där. Tillståndet får förenas med villkor om hur skjutvapnen skall förvaras.

Ett tillstånd enligt första stycket medför inte rätt att inneha andra helautomatiska skjutvapen än sådana som tagits in för en viss köpare.

Tillstånd att driva handel med skjutvapen får *endast* meddelas den som *med hänsyn till kunskap, laglydnad och övriga omständigheter är lämplig att driva sådan verksamhet*. Tillstånd får meddelas endast för handel som *ska* bedrivas yrkesmässigt.

I fråga om en juridisk person ska prövningen enligt första stycket, utom när det gäller kravet på kunskap, dessutom avse de fysiska personer som har ett betydande inflytande över den juridiska personen.

Om det sker en förändring av vem som har ett betydande inflytande över en juridisk person, ska tillståndshavaren snarast möjligt anmäla förändringen till polismyndigheten.

10 a §

En juridisk person med tillstånd att driva handel med skjutvapen ska ha en föreståndare som ansva-

¹ Senaste lydelse 2000:147.

rar för verksamheten.

Föreståndaren ska ha godkänts av polismyndigheten.

10 b §

Om den som har tillstånd att driva handel med skjutvapen eller, i fråga om en juridisk person, föreståndaren för sådan verksamhet är förhindrad att ansvara för verksamheten ska han eller hon sätta en ersättare i sitt ställe.

Ersättaren ska ha godkänts av polismyndigheten.

10 c §

Endast den som uppfyller de krav som anges i 10 § första stycket får godkännas som föreståndare eller ersättare.

10 d §

I ett tillstånd att driva handel med skjutvapen ska det anges vilka typer av skjutvapen och vilket antal av varje typ av skjutvapen tillståndet avser. Tillståndet ger rätt att inneha de skjutvapen som anges där. Tillståndet får förenas med villkor om hur skjutvapnen ska förvaras.

Tillståndet ger dock inte rätt att inneha andra helautomatiska skjutvapen än sådana som har tagits in för en viss köpare.

18 §²

Rikspolisstyrelsen *skall* med hjälp av automatiserad behandling föra separata centrala register över

1. personer och organisationer som enligt denna lag har meddelats tillstånd att inneha skjutvapen eller ammunition eller tillstånd att låna skjutvapen samt personer som tillhör hemvärmets personal och som av Försvarsmakten har tilldelats skjutvapen för förvaring i bostaden (vapeninnehavarregistret),

2. de skjutvapen för vilka tillstånd till innehav har meddelats enligt denna lag samt skjutvapen som upphittats eller anmälts stulna eller försvunna (vapenregistret) och

² Senaste lydelse 2006:386.

3. personer och organisationer som har meddelats tillstånd enligt denna lag att *bedriva* handel med skjutvapen eller att ta emot skjutvapen för översyn eller reparation (vapenhandlarregistret).

3. personer och organisationer som har meddelats tillstånd enligt denna lag att *driva* handel med skjutvapen, *fysiska personer som har ett betydande inflytande över en sådan juridisk person som har tillstånd att driva handel med skjutvapen, personer som har godkänts att som föreståndare eller ersättare svara för sådan verksamhet samt personer och organisationer som har meddelats tillstånd enligt denna lag att ta emot skjutvapen för översyn eller reparation* (vapenhandlarregistret).

Det får av vapeninnehavarregistret inte framgå att en registrerad person tillhör hemvärnets personal.

6 kap.

Återkallelse av godkännande

3 b §

Ett godkännande som föreståndare eller ersättare ska återkallas av polismyndigheten om förutsättningarna för godkännandet inte längre finns.

Omhändertagande av vapen och ammunition

Omhändertagande av vapen, ammunition och tillståndsbevis

4 §³

Polismyndigheten *skall* besluta att ett vapen med tillhörande ammunition *skall* tas om hand om

Polismyndigheten *ska* besluta att ett vapen med tillhörande ammunition *och tillståndsbevis ska* tas om hand om

- a) det finns risk att vapnet missbrukas, eller
- b) det är sannolikt att tillståndet att inneha vapnet kommer att återkallas och särskilda omständigheter inte talar emot ett omhändertagande.

Om risken för missbruk är överhängande, får *vapen eller ammunition* tas om hand även utan ett sådant beslut. En sådan åtgärd får vidtas av polismän, jakttillsynsmän som länsstyrelsen förordnat, personal vid Kustbevakningen och

Om risken för missbruk är överhängande, får *egendomen* tas om hand även utan ett sådant beslut. En sådan åtgärd får vidtas av polismän, jakttillsynsmän som länsstyrelsen förordnat, personal vid Kustbevakningen och Tullver-

³ Senaste lydelse 2000:147.

Tullverket eller särskilt förordnade tjänstemän vid länsstyrelsen. Åtgärden *skall* skyndsamt anmälas till polismyndigheten, som omedelbart *skall* pröva om omhändertagandet *skall* bestå.

ket eller särskilt förordnade tjänstemän vid länsstyrelsen. Åtgärden *ska* skyndsamt anmälas till polismyndigheten, som omedelbart *ska* pröva om omhändertagandet *ska* bestå.

4 a §

Om polismyndigheten har beslutat om omhändertagande enligt 4 §, ska frågan om återkallelse av tillståndet prövas skyndsamt.

Tillståndet är ogiltigt till dess att frågan om återkallelse har prövats.

Återkallas inte tillståndet ska tillståndsbeviset omedelbart lämnas tillbaka.

6 §⁴

En läkare som bedömer att en patient av medicinska skäl är olämplig att inneha skjutvapen *skall* omedelbart anmäla detta till polismyndigheten i den ort där patienten är folkbokförd. Anmälan behöver inte göras om det med hänsyn till omständigheterna står klart för läkaren att patienten inte har tillstånd *för* skjutvapen.

En läkare som bedömer att en patient av medicinska skäl är olämplig att inneha skjutvapen *ska* omedelbart anmäla detta till polismyndigheten *på* den ort där patienten är folkbokförd. Anmälan behöver inte göras om det med hänsyn till omständigheterna står klart för läkaren att patienten inte har tillstånd *att inneha* skjutvapen.

Den anmälningsskyldighet som läkare har enligt första stycket gäller även i fråga om en person som genomgår rättspsykiatrisk undersökning eller utredning enligt 7 § lagen (1991:2041) om särskild personutredning i brottmål, m.m.

9 kap.

1 §

Den som uppsåtligen innehar ett skjutvapen utan att ha rätt till det eller överlåter eller lånar ut ett skjutvapen till någon som inte har rätt att inneha vapnet döms för vapenbrott till fängelse i högst ett år.

Om brottet är grovt döms för grovt vapenbrott till fängelse i lägst sex månader och högst fyra

Om brottet är grovt döms för grovt vapenbrott till fängelse i lägst sex månader och högst fyra

⁴ Senaste lydelse 2006:386.

år.

år. Vid bedömning av om brottet är grovt ska det särskilt beaktas om

1. vapnet har innehafts på allmän plats, i ett fordon på allmän plats eller inom ett skolområde där grundskole- eller gymnasieundervisning bedrivs,

2. vapnet har varit av särskilt farlig beskaffenhet, eller

3. innehavet, överlåtelsen eller utlåningen har avsett flera vapen.

Om gärningen har begåtts av oaktsamhet eller om brottet är ringa, döms till böter eller fängelse i högst sex månader.

2 §⁵

Till böter eller fängelse i högst sex månader döms den som uppsåtligt eller av oaktsamhet

a) missbrukar rätten att inneha ett skjutvapen genom att använda det för något annat ändamål än det som han eller hon är berättigad till,

b) bryter mot bestämmelserna om överlämnande till förvaring hos någon annan i 5 kap. 3 § första stycket eller om användning vid sådan förvaring i 5 kap. 3 § andra stycket eller om transport i 5 kap. 4 § eller mot föreskrifter eller villkor i fråga om förvaring av vapen som meddelats med stöd av denna lag,

c) bryter mot bestämmelserna om förvaring i 5 kap. 1–3 §§ i fråga om skjutvapen eller ammunition som innehas av sammanslutningar, huvudmän för museer eller auktoriserade bevakningsföretag eller i fråga om skjutvapen som innehas av vapenhandlare,

d) innehar ammunition utan att ha rätt till det eller inte följer ett beslut att lämna över ammunition för inlösen,

e) överlåter ammunition till någon som inte har rätt att inneha ammunitionen,

f) driver handel med skjutvapen utan tillstånd,

g) medför skjutvapen i strid med bestämmelserna i 5 kap. 6 §, eller

h) bryter mot föreskrifter som har meddelats med stöd av 11 kap. 1 § d genom att olovligt överföra vapen eller ammunition till ett annat land, eller

i) förvarar ett skjutvapen åt någon annan utan att föreskrivet

⁵ Senaste lydelse 2000:147.

Ansvar för otillåtet innehav av ammunition eller överträdelse av bestämmelserna i 5 kap. 6 § skall inte dömas ut i ringa fall.

tillstånd till förvaringen finns eller bryter mot bestämmelserna om användning vid förvaring i 5 kap. 3 § andra stycket.

I ringa fall ska inte dömas till ansvar för otillåtet innehav av ammunition eller överträdelse av bestämmelserna i 5 kap. 6 §.

Till ansvar för otillåten förvaring av skjutvapen åt någon annan ska inte dömas om gärningen är belagd med straff enligt 1 §.

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2012.

2. Registrering enligt 2 kap. 18 § första stycket 3 av fysiska personer som har ett betydande inflytande över en juridisk person med tillstånd att driva handel med skjutvapen behöver endast ske om lämplighetsprövningen har skett efter ikraftträdandet.

2 Förslag till lag om ändring i lagen (1996:701) om
Tullverkets befogenheter vid Sveriges gräns mot ett
annat land inom Europeiska unionen

Härigenom föreskrivs att 19 § lagen (1996:701) om Tullverkets befogenheter vid Sveriges gräns mot ett annat land inom Europeiska unionen ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

19 §

Till böter döms den som uppsåtligen eller av oaktsamhet låter bli att 1. stanna på en tulltjänstemans anmaning enligt 5 §, 2. lämna uppgifter och visa upp handlingar för en tulltjänsteman enligt 6 §. I ringa fall <i>skall</i> inte dömas till ansvar.	1. göra en anmälan enligt 4 § när en vara som avses i 3 § 3 förs in till Sverige, 2. stanna på en tulltjänstemans anmaning enligt 5 §, <i>eller</i> 3. lämna uppgifter och visa upp handlingar för en tulltjänsteman enligt 6 §. I ringa fall <i>ska</i> inte dömas till ansvar.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2012.

BILAGA 3

Skatteutskottets yttrande 2011/12:SkU7y

Vissa åtgärder mot illegala vapen

Till justitieutskottet

Justitieutskottet har gett skatteutskottet tillfälle att senast den 3 maj 2012 yttra sig över proposition 2011/12:109 Vissa åtgärder mot illegala vapen samt motion 2011/12:Ju12 av Kent Ekeröth (SD), kommittémotion 2011/12:Ju13 av Maria Ferm och Agneta Börjesson (båda MP), kommittémotion 2011/12:Ju14 av Lena Olsson m.fl. (V) och kommittémotion 2011/12:Ju15 av Morgan Johansson m.fl. (S) i de delar som berör utskottets beredningsområde.

Skatteutskottet yttrar sig över propositionen i de delar som rör Tullverkets verksamhet, dvs. avsnitt 4.4 Anmälningsskyldighet vid införsel och utförsel av vapen samt motion 2011/12:Ju12 yrkande 3, 2011/12:Ju13 yrkandena 4–6, 2011/12:Ju14 yrkande 3 och 2011/12:Ju15 yrkande 3.

Sammanfattning

Utskottet tillstyrker regeringens förslag i avsnitt 4.4 Anmälningsskyldighet vid införsel och utförsel av vapen om att det i lagen (1996:701) om Tullverkets befogenheter vid Sveriges gräns mot ett land inom Europeiska unionen införs en bestämmelse om straffansvar för den som låter bli att anmäla vapen och ammunition som förs in i Sverige. Utskottet avstyrker motionsförslag om att införselbevis ska uppvisas vid gränspasseringen, om att ge Tullverket olika uppdrag beträffande olovligen införda vapen, om en översyn av Tullverkets befogenheter och om att i regleringsbrevet ge Tullverket i uppdrag att prioritera vapensmuggling.

Till yttrandet har fogats tre avvikande meningar (S), (MP) och (SD).

Utskottets överväganden

Anmälningsskyldighet vid införsel och utförsel av vapen

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar en bestämmelse om straffansvar för den som låter bli att anmäla vapen och ammunition som förs in i Sverige. Riksdagen avslår motionsförslag om att införselbevis ska uppvisas vid gränspasseringen, om att ge Tullverket olika uppdrag beträffande olovligen införda vapen, om en översyn av Tullverkets befogenheter och om att i regleringsbrevet ge Tullverket i uppdrag att prioritera vapensmuggling.

Jämför avvikande meningarna 1 (S), 2 (MP) och 3 (SD).

Propositionen

Regeringens lagförslag

Regeringen föreslår att det i 19 § lagen (1996:701) om Tullverkets befogenheter vid Sveriges gräns mot ett annat land inom Europiska unionen införs en bestämmelse om straffansvar för den som uppsåtligen eller av oaktsamhet låter bli att till Tullverket anmäla vapen och ammunition som förs in till Sverige från ett annat EU-land. Straffet ska vara böter.

Anmälningsskyldighet vid införsel och utförsel av vapen och ammunition

Införsel och utförsel av vapen och ammunition regleras i olika författningar. Bestämmelser om tillstånd att föra in skjutvapen, vapendelar och ammunition till Sverige finns i vapenlagen och vapenförordningen (1996:70). Motsvarande bestämmelser om utförsel finns i lagen (1992:1300) om krigsmateriel, förordningen (1992:1302) om krigsmateriel och, när det gäller överföring till ett annat land inom EU, i vapenförordningen.

Förutom nämnda reglering finns bestämmelser om anmälningsskyldighet vid införsel och utförsel av vapen och ammunition. När det gäller införsel och utförsel inom EU regleras anmälningsskyldigheten i lagen (1996:701) om Tullverkets befogenheter vid Sveriges gräns mot ett annat land inom Europeiska unionen (inregränslagen). Av 3 § 3 och 4 § andra stycket inregränslagen följer att den som från ett annat EU-land till Sverige för in eller från Sverige till ett sådant land för ut vapen och ammunition som avses i vapenlagen ska anmäla varan till Tullverket. Anmälningsskyldighet

föreligger också vid införsel från eller utförsel till ett område utanför EU:s tullområde. Denna skyldighet följer av de allmänna bestämmelserna om import och export i EU:s tullkodex och tullagstiftningen i övrigt.

Bestämmelser om straff för olovlig införsel och utförsel av varor finns i smugglingslagen. Bestämmelserna gäller för den som bryter mot ett särskilt föreskrivet förbud mot eller villkor för införsel eller utförsel eller som för in eller ut en vara med stöd av tillstånd som har föranletts av oriktiga uppgifter eller underlåtenhet att lämna föreskrivna uppgifter. Skyldigheten att till Tullverket anmäla införsel eller utförsel av vapen och ammunition anses dock inte utgöra ett särskilt föreskrivet villkor för införsel respektive utförsel. Det får till följd att den som har tillstånd att föra in vapen och ammunition till Sverige inte kan dömas till ansvar för smuggling om han eller hon låter bli att anmäla införseln till Tullverket. Detsamma gäller för den som inte anmäler utförsel av vapen och ammunition som omfattas av ett giltigt utförseltillstånd.

Införsel och utförsel inom EU

Den som från ett annat EU-land till Sverige för in eller från Sverige till ett sådant land för ut vapen och ammunition utan att anmäla dessa till Tullverket kan alltså inte dömas för smugglingsbrott om föremålen omfattas av ett giltigt införsel- respektive utförseltillstånd. Anmälningsskyldigheten är inte heller straffsanktionerad i någon annan författning.

Av promemorian Genomförande av FN:s vapenprotokoll m.m. (Ds 2009:22) framgår att Tullverket anser att det är en brist att anmälningsskyldigheten inte är straffsanktionerad. Den som har rätt att driva handel med skjutvapen får beviljas ett generellt tillstånd att till Sverige föra in sådana skjutvapen som omfattas av handelstillståndet. Eftersom tillståndet därmed inte är knutet till specifika vapen innebär en utebliven anmälan att Tullverkets möjligheter att kontrollera vilka skjutvapen som faktiskt förs in i eller ut ur landet avsevärt försvåras. Tullverket ges inte heller tillfälle att dokumentera införseln eller utförseln, vilket kan komplicera en framtida spårning av vapnen. Det innebär också att Tullverket inte kan lämna fullständiga uppgifter om införsel och utförsel av skjutvapen till Rikspolisstyrelsen i enlighet med den reglering som infördes år 2006 för att förbättra polisens kontrollmöjligheter över vapen som förs över gränsen. Uppgiftsskyldigheten regleras i förordningen (2006:527) om uppgiftsskyldighet för Tullverket om införsel eller utförsel av skjutvapen.

Regeringen anser att det är viktigt att anmälningsskyldigheten upprätthålls. I promemorian föreslås att endast underlåtenhet att anmäla införsel av vapen och ammunition kriminaliseras. Enligt regeringen framstår det som en omotiverad begränsning. Anmälningsskyldigheten syftar till att förbättra kontrollen av skjutvapen över lag. Det naturliga synes därför vara att straffansvaret omfattar såväl införsel som utförsel. Med stöd av underla-

get i detta lagstiftningsärende är det emellertid inte möjligt att föreslå att anmälningsskyldigheten vid utförelse av vapen och ammunition straffsanktioneras.

Sammanfattningsvis föreslås därför att straffansvar införs för den som inte till Tullverket anmäler vapen och ammunition som förs in till Sverige från ett annat EU-land. Regeringens bedömning är att detta utgör en tillräcklig åtgärd för att upprätthålla anmälningsskyldigheten vid införelse av vapen och ammunition. Därmed saknas det i nuläget skäl att, som Tullverket föreslår, som ett villkor för införelsen ställa krav på att tillståndsbevis ska uppvisas för Tullverket i samband med gränspassering. Att, som Sveriges advokatsamfund förespråkar, endast kriminalisera uppsåtligt handlande skulle enligt regeringens mening innebära att det straffbara området blir alltför begränsat. Även oaktsamma gärningar bör således kriminaliseras.

Ett åsidosättande av den föreslagna straffbestämmelsen bör regelmässigt leda till en prövning av om vapenhandlartillståndet eller innehavstillståndet ska återkallas. Påföljden bedöms därför kunna stanna vid böter.

Det föreslagna straffansvaret bör införas i 19 § inregränslagen och inte, såsom föreslås i promemorian, indirekt genom en särskild bestämmelse i vapenlagen. Det kan inte uteslutas att det finns omständigheter som medför att en sådan gärning har ett så lågt straffvärde att det inte framstår som befogat med ett straffansvar. Den straffrihet för ringa fall som föreskrivs i 19 § andra stycket bör därför gälla även för det nya brottet. Bestämmelsen bör dock tillämpas restriktivt.

Införelse och utförelse utanför EU

I likhet med vad som gäller vid införelse och utförelse inom EU, utgör underlåtenhet att anmäla vapen och ammunition som förs in från eller ut till ett område utanför EU:s tullområde normalt inte ett smuglingsbrott. Den som inte anmäler en vara som förs in i eller ut ur landet till tullbehandling kan dock dömas för tullbrott, se 8 § lagen om straff för smuggling. Om gärningen inte utgör ett tullbrott kan ansvar för tullförseelse enligt 10 kap. 1 § tullagen (2000:1281) i stället aktualiseras. Regeringen anser att det inte finns något behov av ytterligare kriminalisering och att det inte bör införas någon särskild straffbestämmelse när det gäller underlåtenhet att till Tullverket anmäla vapen och ammunition som förs in från eller ut till ett område utanför EU:s tullområde.

Motionerna

I motion 2011/12:Ju12 av Kent Ekeröth (SD) yrkande 3 föreslås ett tillkännagivande om att straffansvaret inte ska knytas till en underlåtenhet att anmäla till Tullverket att vapen och ammunition förs in i Sverige, utan till en underlåtenhet att uppvisa ett tillståndsbevis i samband med gränspasser-

ingen. Förändringen skulle enligt motionen öka möjligheterna att kontrollera vilka vapen som förs in och underlätta att beivra en utebliven anmälan om införsel som smuglingsbrott.

I kommittémotion 2011/12:Ju13 av Maria Ferm och Agneta Börjesson (båda MP) yrkandena 4–6 föreslås att Tullverket ska ges i uppdrag att redovisa en handlingsplan för att minska antalet olovligen införda vapen och att redovisa mängden vapen och ammunition som förs in olovligen i landet och vilka åtgärder som har vidtagits av den anledningen. Tullverket och Brottsförebyggande rådet (BRÅ) bör enligt motionen dessutom utveckla statistik över smuggelbrott.

I kommittémotion 2011/12:Ju14 av Lena Olsson m.fl. (V) yrkande 3 begärs att regeringen ska se över Tullverkets befogenheter. Motionärerna ifrågasätter om en straffsanktionerad anmälningskyldighet vid införsel av vapen och ammunition är en tillräcklig åtgärd.

I kommittémotion 2011/12:Ju15 av Morgan Johansson m.fl. (S) yrkande 3 föreslås en rad ytterligare åtgärder för att bekämpa den organiserade brottsligheten. I motionen föreslås bl.a. att tullen i regleringsbrevet får i uppdrag att prioritera vapensmuggling.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser att den illegala införseln och den brottsliga befattningen med vapen måste bekämpas effektivt. Tullverket har i uppdrag att kontrollera och beslagta illegala vapen vid den svenska gränsen. Det är en prioriterad fråga för tullen. Enligt regleringsbrevet ska kontroller av in- och utförsel särskilt inriktas på hot mot hälsa, miljö och säkerhet. I det ligger även kontroll av illegal införsel av vapen. Tullverkets resurser och befogenheter och förmåga att samarbeta med bl.a. polisen är avgörande för hur effektivt arbetet blir att förhindra att vapen olovligen förs in i landet. Riksdagen (bet. 2011/12:SkU1) har nyligen beslutat att öka Tullverkets anslag med 5 000 000 kronor under perioden 2012–2014 för arbetet mot grov organiserad brottslighet.

Den 1 juli 2011 trädde de lagändringar som krävs för att Sverige ska kunna tillträda FN:s vapenprotokoll i kraft. Vapenprotokollet syftar till att stärka samarbetet mellan staterna för att förebygga och bekämpa olaglig handel med vapen. Lagändringarna ska motverka illegal tillverkning och handel med vapen. Tullen får bl.a. bättre möjligheter att ha kontroll över vapen som förs över gränsen och kan bl.a. göra kontrollbesök och revisioner hos den som till eller från Sverige för in respektive ut vapen.

Regeringen har gett Rikspolisstyrelsen och Tullverket ett gemensamt uppdrag att vidta en rad åtgärder i syfte att minska den illegala införseln av skjutvapen till Sverige. Myndigheterna ska kartlägga införselns omfattning och de tillvägagångssätt som används samt med utgångspunkt i denna kartläggning fördjupa underrättelsesamarbetet mellan berörda myndigheter,

vidareutveckla samarbetet med berörda myndigheter i andra länder och effektivisera kontrollverksamheten genom fler gemensamma operativa insatser. Uppdraget ska redovisas till regeringen senast den 30 september 2012.

Till detta kommer nu propositionens förslag till ändringar i vapenlagstiftningen för att motverka illegal vapenhantering och förhindra att olämpliga personer får tillgång till vapen. Enligt propositionen kommer en utredning att tillsättas med uppdrag att bl.a. lämna förslag om ytterligare skärpningar när det gäller grovt vapenbrott. En ny s.k. vapenamnesti ska också genomföras.

Utskottet anser att den straffbestämmelse i inregränslagen som föreslås i avsnitt 4.4. i propositionen kommer att öka tullens möjligheter att kontrollera den införsel av vapen som sker med införseltillstånd, medan bestämmelsen knappast påverkar möjligheterna att motverka den egentliga smugglingen av vapen. Det är därför viktigt att en olovlig införsel av vapen även i fortsättningen ska kunna bedömas som smuggling och straffas enligt smugglingslagens straffbestämmelse, som har fängelse i straffskalan. Icke desto mindre anser utskottet att den föreslagna lagändringen är viktig eftersom den innebär att tullens möjligheter att kontrollera vilka specifika vapen som faktiskt förs in i landet ökar avsevärt. Tullverket kan dokumentera införseln, vilket underlättar en framtida spårning av vapen. Myndigheten kan också lämna bättre uppgifter om införsel av skjutvapen till Rikspolisstyrelsen i enlighet med den reglering som infördes år 2006 för att förbättra polisens kontrollmöjligheter över vapen som förs över gränsen.

Utskottet delar också regeringens uppfattning att förslaget är en tillräcklig åtgärd för att upprätthålla anmälningsskyldigheten vid införsel av vapen och att man inte som villkor bör ställa krav på att tillståndsbevis ska uppvisas vid gränspasseringen.

Med det anförda tillstyrker utskottet den föreslagna ändringen i lagen (1996:701) om Tullverkets befogenheter vid Sveriges gräns mot ett land inom Europeiska unionen.

Utskottet avstyrker de aktuella motionsförslagen.

Stockholm den 26 april 2012

På skatteutskottets vägnar

Henrik von Sydow

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Henrik von Sydow (M), Leif Jakobsson (S), Ulf Berg (M), Hannah Bergstedt (S), Lena Asplund (M), Christina Oskarsson (S), Fredrik Schulte (M), Hans Olsson (S), Peter Persson (S), Karin Nilsson (C), Anders Karlsson (S), Maria Abrahamsson (M), Mats Pertoft (MP), Lars Gustafsson (KD), Thoralf Alfsson (SD) och Anna Steele (FP).

Avvikande meningar

1. Anmälningsskyldighet vid införsel och utförsel av vapen (S)

Leif Jakobsson (S), Hannah Bergstedt (S), Christina Oskarsson (S), Hans Olsson (S), Peter Persson (S) och Anders Karlsson (S) anför:

En av de viktigaste politiska åtgärderna är att skapa trygghet i samhället. Socialdemokraterna har under en rad år föreslagit flera olika åtgärder för att bekämpa den organiserade brottsligheten. Den organiserade brottslighetens utbredning och kriminellas tillgång till illegala vapen är ett konkret hot mot medborgarnas trygghet och tilltron till att rättsväsendet har förmåga att bekämpa kriminalitet.

Dessvärre har alliansregeringen inte tagit utvecklingen på tillräckligt stort allvar. Alliansregeringens passivitet och otydlighet har medfört att behovet av en skärpt vapenlagstiftning inte har utretts i tillräcklig utsträckning och att de förslag som har kommit fram inte har beaktat allvaret i att illegala vapen finns i samhället och används av kriminella grupperingar. Det behövs en fokusförändring i vapenlagstiftningen, från kontroll av legala vapen till bekämpning av illegala vapen.

Propositionen omfattar endast en liten del av de åtgärder som måste genomföras. Det kanske viktigaste förslaget, att polisen kan använda sig av telefonavlyssning vid misstanke om grovt vapenbrott och se till att skärpa minimistraffsatsen för grovt vapenbrott från sex månader till ett år, saknas helt. Vi konstaterar även att frågan om vapenamnesti inte finns med i förslaget. En annan åtgärd som skulle kunna vidtas omedelbart är att tullen får i uppdrag att prioritera vapensmugglingen. Det är märkligt att ett sådant uppdrag inte finns med i tullens regleringsbrev, trots alla incidenter som har skett under året med illegala vapen.

Vi ställer oss bakom propositionen trots att vi anser att åtgärderna är otillräckliga. Det är viktigt att synen på vapenbrott skärps. Lagstiftningen måste utvärderas ett år efter det att den har trätt i kraft. Det är också nödvändigt att ge tullen ett tydligare uppdrag att prioritera vapensmuggling. Vi vill slutligen påpeka att utformningen av vissa bestämmelser har föranlett skarp kritik från lagrådet vars synpunkter bör beaktas.

2. Anmälningsskyldighet vid införsel och utförsel av vapen (MP)

Mats Pertoft (MP) anför:

Vapen och ammunition förs in i landet på många olika sätt och olika vägar. Miljöpartiet anser att Tullverket bör upprätta en handlingsplan med förslag om hur smugglingen av vapen ska minskas som redovisas till regeringen som underlag för kommande åtgärder. Tullen bör också rapportera till regeringen antalet misstänkta brott och de åtgärder som man har vidta-

git. Vi anser även att Rikspolisstyrelsens årliga redovisning till regeringen över vapenbrott ska återupptas. Kriminalstatistiken är bristfällig. Statistiken över olovlig införsel av vapen och ammunition måste förbättras av Tullverket tillsammans med Brottsförebyggande rådet, och uppgifterna bör redovisas i den samlade kriminalstatistiken.

3. Anmälningsskyldighet vid införsel och utförsel av vapen (SD)

Thoralf Alfsson (SD) anför:

Enligt propositionen anser Tullverket att tillståndsbevis ska uppvisas i samband med gränspassering och införsel av vapen. Det skulle öka möjligheterna att kontrollera vilka vapen som förs in till Sverige och dessutom underlätta att beivra en utebliven anmälan om införsel som smugglingsbrott. Regeringen anser att straffansvar vid utebliven anmälan utgör en tillräcklig åtgärd för att upprätthålla anmälningsskyldigheten vid införsel av vapen. Det motsäger därmed inte att ett krav på att uppvisa införseltillstånd vid gränspassering skulle öka möjligheterna att kontrollera vilka specifika vapen som förs in och därmed också en straffrättslig uppföljning av utebliven anmälan. Sverigedemokraterna ser med oro på hur insmugglade vapen används vid grova brott i Sverige. Vi är samtidigt medvetna om att Tullverkets bemanning har minskat sedan 1990-talet och i samband med inträdet i Schengenområdet. Vi är övertygade om att gränskontrollerna behöver stärkas för att förhindra att vapen förs in illegalt. Tullverkets förslag om en striktare kontroll bör därför genomföras.